

İNTİHARA YÖNLENDİRME SUÇU (TCK m. 84)

Dr. Öğr. Üyesi Zafer İÇER*

Öz

İntihara yönlendirme suçu, Türk Ceza Kanunu'nun 84 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Maddede birbirinden farklı unsurlara sahip üç ayrı suç tipine yer verilmiştir. Birinci fıkrada, intihara azmettirme, teşvik etme, başkasının intihar kararını kuvvetlendirme ve başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım etme fiilleri yaptırma bağlanmıştır. Üçüncü fıkrada intihara teşvik etme, dördüncü fıkrada ise intihara sevk ve mecbur etme fiilleri yaptırım altına alınmıştır. Bu çalışmada, aynı madde içerisinde düzenlenen fakat birbirinden farklı unsur ve özelliklere sahip olan bu suç tipleri inceleme konusu yapılacaktır. Maddenin düzenleme tekniğindeki aksaklıklar, bu suç tipi bağlamında uygulamada birtakım sorunlara yol açabilmektedir. Billhassa çalışmamızda, anılan suç tiplerine ilişkin problemlerli noktaların ortaya konulması, tartışmalara ilişkin doktrindeki görüşler ve yargı uygulamalarından örnekler verilerek olması gereken hukuk açısından ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İntihar • İntihara Yönlendirme • İntihara Alenen Teşvik • İntihara Sevk Etme • İntihara Mecbur Etme

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye | Asst. Prof., Marmara University, Faculty of Law, Department of Criminal Law and Criminal Procedure Law, Istanbul, Turkey.

✉ zafericer@marmara.edu.tr • ORCID 0000-0002-2628-9055

📄 **Atıf Şekli** | Cite As: İÇER Zafer, "İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m.84)", *SÜHFD.*, C. 28, S. 1, 2020, s. 295-347.

📄 **İntihal** | **Plagiarism**: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

DIRECTING TO SUICIDE (TURKISH CRIMINAL CODE ART. 84)

Abstract

The crime of suicidal orientation is in Article 84 of the Turkish Penal Code. The article includes three different types of crime with different elements. In the first paragraph, the actions of persuasion, incitement, strengthening someone else's suicide decision, and assisting someone else's suicide in any way were sanctioned. In the third paragraph, the incitement of suicide and in the fourth paragraph, suicide referral and forced actions were sanctioned. In this study, these types of crime, which are organized within the same article but have different elements and characteristics, will be examined. Problems in the regulation technique of the article may cause some problems in practice in the context of this crime type. In particular, our study aimed to reveal the problematic points regarding the mentioned crime types, to provide solutions for the problems that arise in terms of law by giving examples from the doctrine on the discussions and examples of the judicial practices.

Key Words

Suicide • Suicidal Orientation • Public Encouragement to Suicide • Referral to Suicide • Oblige to Suicide

I. GİRİŞ

İntihar, sözlük anlamı itibariyle “bir kimsenin toplumsal ve ruhsal nedenlerin etkisi ile kendi hayatına son vermesi”¹ anlamına gelmektedir. İntihar kavramının İngilizce’de karşılığı “suicide” olup bu kavram ilk kez 1662 yılında kullanılmıştır². Bu kavramın kullanıldığı ilk yazılı kaynak, *Menniski*’nin 1680 tarihli *Thesaurus* isimli eseridir³. Bir insanın, kendi hayatına son vermesi, ortaçağda Latince *sui homicido* (kendini öldürme) veya *sui ipisus homicidum* (kendini öldürme yöntemi) sözcükleri ile ifade edilmiştir. Kişinin kendi kendini öldürmesi, dilimize Tanzimat dönemindeki eserlerde geçen “*intihar*” kavramı ile girmiştir⁴. İntihar kelimesi, Arapça kökenli olup “*hayvanın boğazını keserek öldürme, boğazlama*” anlamına gelen “*nahr*” kelimesinin türemesi sonucu ortaya çıkmıştır⁵.

¹ Bkz. Türk Dil Kurumu Sözlüğü.

² <http://www.intihar.de/nedir.htm> (e.t.:29.12.2018).

³ <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/intihar> (e.t.:29.12.2018).

⁴ <http://www.intihar.de/nedir.htm> (e.t.:29.12.2018).

⁵ <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/intihar> (e.t.:29.12.2018).

Dünya Sağlık Örgütü, intiharı; “tamamlanmış intiharlar” ve “intihar girişimleri” şeklinde ikiye ayırmıştır. Buna göre, tamamlanmış intihar, kişinin ölmesi anlamına gelmektedir. İntihar girişimleri ise, kişinin kendini yok etmek ve zarar vermek amacı ile gerçekleştirdiği ölümcül olmayan tüm istemli girişimlerdir⁶. Uluslararası Ruh Sağlığı Enstitüsü tarafından ise, intihar, üçlü bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bunlar “tamamlanmış intihar”, “intihar girişimi” ve “intihar fikri”dir⁷.

Kişinin kendi hayatına son vermesi, yani intihar fiili, ceza kanunumuzda cezalandırılmamıştır. Bu fiilin cezalandırılmamasının sebebi, çeşitli gerekçelerle açıklanabilir⁸:

⁶ **Bulut, Erkut Ragıp-Küçüker, Hüdaverdi-Bulut, Necati Serkut**, “İntiharın Kısa Tarihçesinden Sebep ve Yöntemlerine Genel Bir Bakış”, Cumhuriyet Tıp Dergisi, 2012/34, s.129.

⁷ **Bulut-Küçüker-Bulut**, s.129.

⁸ **Erem, Faruk**, “Ceza Hukukunda İntihar”, Yargıtay Dergisi, C: 16, S: 4, Ekim 1990, s.490; **Centel, Nur-Zafer, Hamide-Çakmut, Özlem Yenerer**, Kişilere Karşı Suçlar, Cilt: I, 3. Bası, İstanbul 2016, s.84; **Toroslu, Nevzat**, Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara 2010, s.35; **Tezcan, Durmuş-Erdem, Mustafa Ruhan-Önok, R. Murat**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Ankara 2018, s.200; **Artuk, Mehmet Emin-Gökçen, Ahmet-Alşahin, Mehmet Emin- Çakır, Kerim**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 18. Baskı, Ankara 2019, s.167 vd.; **Koca, Mahmut-Üzülmez, İlhan**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2018, s.153; **Özbek, Veli Özer-Doğan, Koray-Bacaksız, Pınar-Tepe, İlker**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2018, s.171; **Dönmezer, Sulhi**, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, İstanbul 1998, s.87, 88; **Artuk, Mehmet Emin**, “İntihar ve İntihara Yardım Suçu Üzerine Bir Deneme”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 1-2, Yıl 1994, s.129; **Koca, Mahmut**, “İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m. 84)”, Ceza Hukuku Dergisi, Sayı: 12, Nisan 2010, s.19; **Öntan, Yaprak**, “İntihara Yönlendirme Suçları”, Prof. Dr. Nevzat Toroslu’ya Armağan, Cilt: II, Ankara 2015, s.846; **Şen, Ersan**, “İntihara Yönlendirme”, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1836064-intihara-yonlendirme>; **Özen, Muharrem-Şahin, Meral Ekici**, “Ötanazi”, Ankara Barosu Dergisi • Yıl:68 • Sayı: 2010/4, s.17; **Özen, Mustafa**, “İntihara Yönlendirme Suçu”, Ceza Hukuku Dergisi, Sayı: 16, Ağustos 2011, s.33; **Ersoy, Uğur**, “İntihara Yönlendirme Suçu”, TBB Dergisi, 2018 (136), 92, 93; **Ömeroğlu, Ömer**, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında; Hükümlü, Tutuklu ve Gözaltındakilerin Açlık Grevi, Ölüm Orucu ve Müdahale Sorunu”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XV, S. 3-4 (2011), s.95; **Akcan, Esra Alan**, “Ötanazi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 71, Sayı 1, Yıl 2013, s.4; **Ömeroğlu, Ömer**, “Hukuksal Açından Ölme Hakkı ve Kabul Edilebilirliği Sorunu”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 3-4 (2009), s.92.

İlk olarak, intihar ederek hayatına son vermiş bir kimseyi cezalandırmak fiilen mümkün değildir. İntihar, kişinin kendi hayatına son vermesi olduğundan, ölmüş bir kimse cezalandırılmayacaktır. O halde, ölmüş bir kimsenin yaptırımı tabi tutulması anlamına gelecek bir ceza hukuku düzenlemesine ihtiyaç bulunmamaktadır.

Öte yandan, intihar ölümle neticelenmeyip teşebbüs aşamasında kalırsa, bu kişiyi cezalandırmak, cezadan beklenen faydaları sağlamayacaktır. Zira, ceza yaptırımının amacı, temel olarak genel ve özel önlemeyi sağlamaktır. Özel önleme amacının bir uzantısı olarak, kişinin bir daha bu eylemi yapmaması ve cezaevinde ıslah edilerek infaz sonrası topluma uyumunun kolaylaştırılması hedeflenir. Halbuki, intihar eden kişi çoğu zaman böyle bir eyleme psikolojik ve ruhsal sorunları nedeniyle girişir. Bu kimsenin kendi hayatına son vermek istemesi dolayısıyla yaptırımı tabi tutulması, özel önleme amacı açısından bir fayda getirmeyecektir.

Aynı zamanda, böyle bir durumda, kişinin ıslahından ziyade, suçlu bir kişiliğe bürünmesi ihtimali daha yüksektir. Bu açıdan, intihara girişen kişiler bakımından ceza hukuku yaptırımının uygulanması gereksiz ve anlamsızdır.

Diğer taraftan, intihara girişmiş olan kimseyi cezalandırmak, yakınlarının da cezalandırılması anlamına gelebileceğinden, ceza sorumluluğunun şahsiliği prensibi açısından mahsurludur.

İntihara girişen kişi, hayatta kalırsa cezalandırılacağını düşüneceğinden, bu durum onu ölüme teşvik edecek ve ceza normu amaçladığı fonksiyonu yerine getirememiş olacaktır.

Tüm bu gerekçelerle, pek çok ülkede olduğu gibi TCK'da da "intihar etme fiili" suç olarak düzenlenmemiş, intihar eden kişinin de cezalandırılması kabul edilmemiştir.

İntihar fiili başlı başına suç olarak düzenlenmemiş olmakla birlikte, bireylerin intihar düşüncesine sevk edilmesi, onların intihara girişmelerine yol açılması, bu hususta yönlendirilmeleri, yaşam hakkı, vücut bütünlüğü ve genel sağlık hakkı açısından hem haksızlık oluşturmakta hem de tehlikeli kabul edilmektedir. Bir kimseye hayatına son verme fikri verdirilmesi ya da bu yönde bir düşüncesi olan kimselerin bu düşüncelerinin desteklenmesi, yaşam hakkının ihlali kadar olmasa da, bu hak açısından

risk oluşturan ve bu hakkı tehlikeye düşüren bir mahiyet arz etmektedir. Bu sebeple, TCK'nın 84 üncü maddesinde intihara yönlendirme suçuna yer verilmiştir⁹.

Türk Ceza Kanunu'nun 84 üncü maddesi; *“(1) Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

(2) İntiharın gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Başkalarını intihara alenen teşvik eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar” şeklinde düzenlenmiştir.

84 üncü maddenin gerekçesinde; *“canlı türü olarak insan, hayatını sürdürme konusunda bir içgüdüye sahiptir. Ancak, algılama yeteneğinin olmaması nedeniyle veya yakalandığı hastalıktan kaynaklanan acı ve ızdırabın etkisiyle kişide hayatını sona erdirmeye yönelik bir eğilim ortaya çıkabilir ve bunu bir irade açıklamasıyla ortaya koyabilir. Belirtmek gerekir ki, kişinin bu şartlar altında hayatını sona erdirmeye yönündeki iradesinin hukukî geçerliliği söz konusu değildir. Başka bir deyişle, belirtilen durumlarda hukuken muteber bir iradeden söz etmek mümkün değildir. Ahlâken tasvip edilmeyen bir tasarruf olan intihar veya intihara teşebbüs olgusu, bizatihi cezalandırılabilir bir davranış niteliği taşımamaktadır. Buna karşılık, bir başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişinin bu fiilleri cezalandırılabilir niteliktedir.”* denilmiştir.

84 üncü maddenin başlığı “intihara yönlendirme” olmakla birlikte, yönlendirme teşkil eden davranışlar (intihara azmettirme, teşvik etme,

⁹ Suç tipi için bkz. **Hafizoğulları-Özen**, s.64 vd.; **Centel-Zafer-Çakmut**, s.84 vd.; **Koca-Üzülmmez**, s.151 vd.; **Artuk**, s.113 vd.; **Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe**, s.171 vd.; **Tezcan-Erdem-Önok**, s.200 vd.

karar kuvvetlendirme, yardım etme) maddenin 1 inci fıkrasında yaptırma bağlanmıştır.

Maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarındaki suçlar ise, 1 inci fıkrada yer verilen suçtan unsurları itibariyle farklı özellikler göstermektedir. Bu sebeple, aynı madde başlığı altında yaptırma bağlansa da farklı unsurlara sahip olan bu fiillerin üç ayrı başlık altında incelenmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Buna göre, 1 inci fıkrada “*intihara yönlendirme*”, üçüncü fıkrada “*intihara alenen teşvik*”, dördüncü fıkrada ise “*intihara sevk ve mecbur etme*” suçları düzenlenmiş olup, her bir suç tipinin unsurları ve özel görünüş şekilleri ayrı başlıklar altında incelenecektir.

II. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

İntihara yönlendirme suçunda korunan hukuki değer, bireylerin yaşam hakkı, vücut bütünlüğü ve genel sağlığıdır¹⁰.

Devlet, pozitif yükümlülüğünün bir gereği olarak, bireylerin yaşam hakkı ve vücut bütünlüğünü koruma altına almak zorundadır. Türk Ceza Kanunu’nun 81-83, 85, 86-89 uncu maddelerinde, bireyin doğrudan yaşam hakkı ve vücut bütünlüğünü ihlale yönelen davranışlar yaptırma bağlamıştır.

84 üncü maddede ise, doğrudan yaşam hakkına yönelmeyen ancak yaşam hakkının bizzat birey tarafından sonlandırılması riski oluşturan haksız davranışlar yaptırım altına alınarak, yine aynı hukuki menfaatler güvence altına alınmak istenmiştir¹¹.

III. İNTİHARA YÖNLENDİRME SUÇU (m.84/1)

1. Suçun Unsurları

A. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları

a. Fiil

İntihara yönlendirme suçunun düzenlendiği 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında yaptırım altına alınan davranışlar, bir başkasını “*intihara*

¹⁰ Erem, s.493; Koca, s.25; Centel-Zafer-Çakmut, s.86; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, s.171; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.167, Özen, s.36; Ersoy, s.92, 93; Öntan, s.849.

¹¹ Koca-Üzülmez, s.154, 155.

azmettirmek”, “intihara teşvik etmek”, “intihar kararını kuvvetlendirmek”, “intihara herhangi bir şekilde yardım etmek” şeklinde belirtilmiştir.

Maddede yazılı hareketlerden birinin icrası suçun oluşumu bakımından yeterlidir, bu yönüyle suç tipi seçimlik hareketlidir¹². Seçimlik hareketlerden birden fazlasının icrası durumunda, bu husus 61 inci madde kapsamında göz önünde bulundurulmalıdır¹³.

84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında sayılan davranışlar, TCK'nın genel hükümler kısmında düzenlenen suça iştirak türü olarak şeriklik sayılan fiillerdir. 38 inci maddede¹⁴ “azmettirme”, 39 uncu maddede¹⁵ ise

¹² **Hafızoğulları, Zeki-Özen, Muharrem**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar, 4. Baskı, Ankara 2015, s.65; **Toroslu**, s.36; **Centel-Zafer-Çakmut**, s.87; **Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır**, s.169; **Tezcan-Erdem-Önok**, s.202.

¹³ “Evli ve iki çocuk babası olan 31 yaşındaki sanık Bilal ile 16 yaşındaki mağdur Kader'in arkadaşlık yapmasını ailelerinin onaylamaması üzerine, Bilal'in 11.03.2010 tarihinde Kader'in telefonuna mesaj çekerek “benimle her şeye var mısın” dediği, Kader'in de "evet” şeklinde cevap vermesi üzerine, bu kez de mağdureden öldürecek bir ilaç getirmesini istediği, 12.03.2010 tarihinde Kader'in evden 4 kutu ilaç olarak okul çıkışı Bilal ile buluştuğu, birlikte Mersin'den Erdemli'ye gittikleri, burada bir pansiyonda kaldıkları, 14.03.2010 tarihinde Bilal'in Kader'e ilaçları getirip getirmedini sorduğu, Kader'in de getirdiğini söylemesi üzerine ilaçları paylaştıkları, önce Kader'in içmeye başladığı, Bilal'in de ilaçları içtiği, bir süre sonra hastaneye gittikleri ve tedavi sonucu yaşama döndürüldükleri olayda, intihar etmeyi sanık Bilal'in teklif ettiği ve intihar etmekte kullanılan ilaçları sanığın isteği üzerine mağdurenin temin ederek getirdiği anlaşılmakla, sanığın eylemine uyan intihara yönlendirme suçundan cezalandırılması gerektiği düşünülmeksizin, yazılı şekilde beraatine karar verilmesi” **Yarg. 1. CD., 04.12.2013, 2013/4118, 2013/7481**.

¹⁴ **TCK madde 38:** “(1) Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır.

(2) Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suça azmettirme halinde, azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi halinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz.

(3) Azmettirenin belli olmaması halinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmi beş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilir. Diğer hallerde verilecek cezada, üçte bir oranında indirim yapılabilir.”

¹⁵ **TCK madde 39:** “(1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.

“yardım etme”, suça iştirakin türleri olarak düzenlenmiştir. Ceza hukukunda “şeriklik” olarak adlandırılan azmettirme ve yardım etme halinde, kişinin cezalandırılabilmesi için bağıllık kuralına ihtiyaç bulunmaktadır.

Bağıllık kuralı, TCK'nın 40 ıncı maddesinde¹⁶ düzenlenmiş olup, bu kural, yalnızca suça azmettirme ve yardım etme şeklindeki iştirak türlerinin cezalandırılabilirliğinin koşullarını belirlemektedir. İntihar fiili suç oluşturmadığı için, intihara yönlendirme teşkil eden davranışların da suça iştirak kabul edilerek 38, 39 ve 40 ıncı maddeler çerçevesinde cezalandırılabilmesi mümkün olamamaktadır. Bu sebeple, kanun koyucu intihar fiili bakımından özel hükümler kısmında bağımsız bir suç tipine yer vermek suretiyle, bu ihtiyacı karşılamak istemiştir¹⁷.

İntihara azmettirme ve yardım etme oluşturan davranışların cezalandırılabilmesi bakımından, 40 ıncı maddedeki koşulların varlığına ihtiyaç olmayıp, suçun unsurlarının değerlendirilmesinde, bizatihi özel hüküm niteliğinde bulunan 84 üncü maddede öngörülen unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır¹⁸. Zira, 40 ıncı madde suça iştirakin cezalandırılabilme koşullarını düzenleyen genel bir hükümdür. Oysa 84 üncü maddede, iştirakin türlerini oluşturan davranışlar tipik hareketler olarak öngörülmüş olup, özel hüküm-genel hüküm ilişkisi çerçevesinde, suç

---

(2) Aşağıdaki hallerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:
a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek. b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak. c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.

¹⁶ **TCK madde 40:** “(1) Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır.

(2) Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.

(3) Suça iştirakten dolayı sorumlu tutulabilmek için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir”.

¹⁷ **Erem**, s.491, 492; **Tezcan-Erdem-Önok**, s.201; **Artuk**, s.130; **Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe**, s.171; **Öntan**, s.847.

¹⁸ Aksi yönde bkz. **Artuk-Gökcen-Alşahin-Çakır**, s.169.

tipinin unsurları değerlendirilirken, 40 ıncı maddenin göz önünde bulundurulması mümkün değildir.

Öte yandan, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki davranışların sergilenmesi sonucunda herhangi bir somut tehlike ya da neticenin gerçekleşmemesinin aranmamış olması, bu suçun sırf hareket suçu ve konu yönünden soyut tehlike suçu olarak düzenlendiğini göstermektedir. Kanımızca, korunan hukuki değeri daha etkili bir şekilde koruma gayesiyle kanun koyucu böyle bir düzenleme tarzı benimsemiş olabilir. Ancak, bu düzenleme tarzı, hukuki değeri ihlal etme kastı taşımayan alelade davranışların bu suç kapsamında değerlendirilmesi sonucunu ortaya çıkarabileceğinden, sorunlu bir nitelik arz etmektedir. Bu açıdan, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında bu sorunu ortadan kaldıracabilecek bir değişiklik yapılmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

aa. İntihara Azmettirme

İntihara azmettirme, intihar düşüncesi ve kararı bulunmayan bir kimseye bu kararın verdirilmesine yönelik davranışların sergilenmesi anlamına gelmektedir¹⁹. Azmettirme, icra davranışla işlenebilecek olup, ihmalî hareketle azmettirme olmaz²⁰.

Azmettirme ciddi olmalı ve kişinin intihara girişmesine yol açacak düzeyde belirli bir ağırlığa sahip olmalıdır. Kişinin, aklında intihar düşüncesi bulunmamaktayken, kişiyi bu yönde düşünmeye sevk eden davranışlar intihara azmettirme kapsamında değerlendirilebilir. Fail, kişinin intihar kararı almasını sağlama kastıyla hareket etmeli ve davranışı neticesinde muhatabın intihar kararı alabileceğini bilmeli ve istemelidir²¹. Örneğin, failin bir tartışma ve kavga dolayısıyla mağdura "seni getirsem

¹⁹ Erem, s.494; Hafızoğulları-Özen, s.65; Koca-Üzülmez, s.158; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.170; Toroslu, s.37; Centel-Zafer-Çakmut, s.87, 88; Tezcan-Erdem-Önok, s.203; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, s.173; Özen, s.37; Öntan, s.852.

²⁰ Tezcan-Erdem-Önok, s.207.

²¹ "Sanık ile mağdurun sözlü oldukları, mağdurun evlenmekten vazgeçmesi nedeniyle sanığın, mağdura farklı tarihlerde tehdit ve hakaret içeren mesajlar gönderdiği, 5237 sayılı TCK.nun 84/1. maddesinde belirtilen intihara yönlendirme suçunun ne şekilde oluştuğu açıklanmadan, şikayetçinin beyanı alınmadan, resen araştırma ilkesi gereği varsa bu konuda tanık beyanları ve diğer deliller araştırılmadan, sanığın savunmasıyla yetinilerek eksik inceleme ve yetersiz gerekçe ile mahkumiyet kararı verilmesi" Yarg. 1. CD., 29.11.2017, 2016/3469, 2017/4463.

silahla vuracağım, ben gelmeden kendini vur, bu işi bana bırakma" şeklinde sözler sarf etmesi, intihara azmettirme olarak nitelendirilebilir²². Ancak, dikkat edilmelidir ki, intihara azmettirme, mağdurun tehdit edilmesi

²² "Dosya içeriğine ve tanık ...'nin beyanına göre, ... ilçesinde oturan sanık ... ile maktul ...'ın evli olup, aralarında geçimsizlik bulunduğu, olaydan bir gün önce sanık ...'nin, oğlu ... ile birlikte ... ilçesine gideceğini maktul ...'a söylediği, maktul ...'ın da ..'ye annesi ...'nin evine gidip kalmak istediğini belirttiği, sanık ... ve oğlu ...'nin ... ilçesine, maktul ...'ın ise otobüsle ...'ye gittiği, burada internet üzerinden tanıştığı ve arkadaş olduğu tanık ...'le buluştuğu, sanık ...'yi telefonla arayıp, ...'ye geldiğini, kendisini babasının karşıladığını söyleyerek, geceyi adı geçen tanıkla birlikte bir pansiyonda geçirip, olay günü öğleden önce evine döndüğü, sanık ...'nin cep telefonu ile maktul ...'ı aradığında evde olduğunu öğrenip, eve çabuk gelmesinden şüphelendiği, kayınvalidesi ...'yi telefonla arayarak, bu durumu sorduğu, maktul ...'ın gece onun evinde kalmadığını tespit ettikten sonra, kayınvalidesi ...'den ...'deki eve gelmesini isteyerek "gel konuyu çözelim" dediği, maktul ...'ı da tekrar telefonla arayıp, geceyi kayınvalidesinin evinde geçirmediğini öğrendiğini belirtip, "seni gelirse silahla vuracağım, ben gelmeden kendini vur, bu işi bana bırakma" dediği ve sinkaflı küfürler ettiği, bu telefon görüşmesini o sırada maktul ...'ın yanında bulunan tanık ...'nin de duyduğu, tanık ...'nin maktul ...'ı sakinleştirmeye çalıştığı ve bir süre sonra evden ayrıldığı, maktul ...'ın bulunduğu eve önce maktulün annesi ..., daha sonra ise sanık ... ile oğlu ...'nin geldiği, birlikte maktul ...'ın geceyi nerede geçirdiği konusunda konuşmaya başladıkları, maktulün kaçamaklı cevap vermesi üzerine tartıştıkları, ...'nin maktul ...'ı darp ettiği, gürültüyü duyan komşuların eve gelmesi üzerine birlikte sanık ...'ye ait mobilya dükkanına gittikleri, aynı konuda tartışmaya devam ettikleri, sanık ...'nin maktulden MSN şifresini istemesi, maktulün de MSN şifresini sadece teyzesinin kızı olan tanık ...'e vereceğini söylemesi üzerine sanık ...'nin kabul ettiği, maktul ..., sanık ... ve çocukları ...'nin birlikte eve döndükleri, oturma odasında oturdukları sırada önce sanık ...'nin lavaboya, sonra maktul ...'ın çocuk odasına gittiği, çocuk odasından silah sesi gelmesi üzerine sanık ...'nin lavabodan, çocukları ...'nin ise oturma odasından çıktıklarında koridorda karşılaştıkları, birlikte çocuk odasına gittiklerinde, maktul ...'ın sağ göğsünden isabet eden mermi sonucu yaralandığını ve yakınında tabanca olduğunu gördükleri, sanık ...'nin maktulü kucaklayarak antreye çıkardığı, telefonla 112'yi aradığı, ancak maktulün olay yerinde ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı iç organ ve büyük damar yaralanmasından gelişen iç kanama sonucu öldüğü olayda, maktulün sağ el dış svaplarında atış artıkları bulunduğunun tespit edildiği anlaşılmakla, Sanık ...'nin eşi olan maktul ...'ı tabanca ile öldürdüğüne dair her türlü kuşkudan yeterli ve kesin kanıt elde edilemediği, ancak sanık ...'nin maktul ... ile yaptığı telefon görüşmesi sırasında "seni gelirse silahla vuracağım, ben gelmeden kendini vur, bu işi bana bırakma" şeklindeki sözlerinden bir süre sonra ölümün meydana gelmesi dikkate alındığında, sanık ... hakkında 5237 sayılı TCK.nun 84. maddesi uyarınca intihara yönlendirme suçundan cezalandırılması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde beraatine karar verilmesi, Bozmayı gerektirmiş, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükmün bu nedenle tebliğnamedeki düşünce gibi BOZULMASINA" **Yarg. 1. CD., 02.07.2015, 2014/3770, 2015/4273.**

suretiyle icra edildiğinde, mağdurun bu tehditten başka türlü kurtulma imkânı yoksa ve tehdit bu düzeyde ağır bir nitelik taşıyorsa, intihara azmettirmeden değil “intihara mecbur etme” den söz edilir ve bu ihtimalde fail, kasten öldürme suçundan dolayı cezalandırılır (m.84/4).

Muhatabın ciddiye almasına yol açmayacak nitelikteki davranışların bu suç kapsamında nitelendirilmesi mümkün değildir. Bu anlamda, kişinin gerçekleştirdiği davranış, korunan hukuki değeri ihlale yönelmiş olmalıdır. Azmettirme teşkil eden davranış, kişinin intihar düşüncesi ve kararı alabilecek ölçüde yoğun bir zihinsel faaliyeti içermeli ve bu düşüncenin benimsenmesi kastı ile icra edilmiş olmalıdır. Bu nitelik taşımayan davranışların “intihara azmettirme” kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmamalıdır.

Yargıtay’ın bir kararında; *“bir süre müştekiyle duygusal beraberlik yaşayan sanığın, ayrılmalarının akabinde müştekiye cep telefonu ile birbirine yakın zamanlarda çektiği mesajlarda hakaret içeren sözlerin yanında, “öldür kendini, aileni bu utançtan kurtar, aileni utanç içinde yaşatma daha fazla, böyle her gün ağlayacaklarına ölünce bir gün ağlar sonra unuturlar, hala hayatta olman şaşırttı beni” şeklinde ifadeler kullandığının sabit olduğu, ancak aralarında bulunan husumet nedeniyle, müşteki ile sanık arasında herhangi bir manevi bağın bulunmadığı, bu nedenle müştekinin sanığın söz, telkin ve teşvikini ciddiye almadığı, herhangi bir intihar girişiminde bulunmadığının anlaşıldığı olayda suçun yasal unsurlarının oluşmadığı, bu nedenle sanık hakkında 5271 sayılı CMK’nun 223/2-a maddesi uyarınca beraat kararı verilmesi gerekirken yazılı biçimde mahkumiyet kararı verilmesi”* bozma sebebi sayılmıştır²³.

Kanımızca, intihara azmettiren ile muhatap arasındaki ilişkinin mahiyeti, fiilin anlamlandırılmasında ve yorumlanmasında göz önünde bulundurulabilir ise de bizatihi fail ile mağdur arasında manevi bir bağın mevcut olması, suçun oluşumuna engel görülmemelidir. Bu suç, yakın kimseler arasında işlenebileceği gibi, birbirlerini hiç tanımayan kimseler arasında da işlenebilir. Keza bu suç, sırf hareket suçu olarak düzenlendiğinden, mağdurun telkin veya teşviki ciddiye alıp almaması da suçun oluşumuna etki eden bir unsur değildir. Önemli alan, objektif olarak failin davranışının belirli bir ciddiyet ve ağırlığının bulunması, hukuki değeri

²³ Yarg. 1. CD., 25.10.2018, 2018/2727, 2018/4383.

ihlale yönelmiş bir davranış niteliği taşımaktadır. Kanımızca, 84 üncü maddedeki düzenleme tarzı dikkate alındığında, Yerel Mahkemenin vardığı sonuç yerindedir. Buradaki esas problem, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki düzenleme tarzından kaynaklanmaktadır.

İntihara azmettirmeden söz edilebilmesi için, muhatabın bu hususta daha önceden bir niyetinin bulunmamış ve bir karar almamış olması gerekmektedir. Suçun mağduru, hali hazırda intihara niyetlenmişse, intihar kararı almışsa ve fail de bu durumu bilerek kişinin bu niyet ve kararını bir sonraki aşamaya taşımak amacıyla davranışını gerçekleştirmişse, intihara teşvik etme, kararı kuvvetlendirme ya da yardım etmeden bahsedilebilir.

Yargıtay kararına konu olan bir olayda; *“evli ve iki çocuk babası olan 31 yaşındaki sanık Bilal ile 16 yaşındaki mağdur Kader’in arkadaşlık yapmasını ailelerinin onaylamaması üzerine, Bilal’in 11.03.2010 tarihinde Kader’in telefonuna mesaj çekerek “benimle her şeye var mısın” dediği, Kader’in de “evet” şeklinde cevap vermesi üzerine, bu kez de mağdureden öldürecek bir ilaç getirmesini istediği, 12.03.2010 tarihinde Kader’in evden 4 kutu ilaç alarak okul çıkışı Bilal ile buluştuğu, birlikte Mersin’den Erdemli’ye gittikleri, burada bir pansiyonda kaldıkları, 14.03.2010 tarihinde Bilal’in Kader’e ilaçları getirip getirmediğini sorduğu, Kader’in de getirdiğini söylemesi üzerine ilaçları paylaştıkları, önce Kader’in içmeye başladığı, Bilal’in de ilaçları içtiği, bir süre sonra hastaneye gittikleri ve tedavi sonucu yaşama döndürüldükleri olayda, intihar etmeyi sanık Bilal’in teklif ettiği ve intihar etmekte kullanılan ilaçları sanığın isteği üzerine mağdurenin temin ederek getirdiği anlaşılmalı, sanığın eylemine uyan intihara yönlendirme suçundan cezalandırılması gerektiği düşünülmeksizin, yazılı şekilde beraatine karar verilmesi”* bozma sebebi sayılmıştır²⁴.

Kanımızca, somut olayda intihara yardım etme fiili gerçekleşmiş olup, sanığın, intihar sırasında kullanılacak olan öldürücü ilaçları mağdura temin ettirip onun intihar etmesine sebebiyet verdiği olayda, 84 üncü maddedeki suçtan sorumlu tutulması gerekirdi. Bu yönüyle Yargıtay’ın bozma kararı yerindedir.

Kişinin, kendisi bakımından intihar kararı almış olması, bir diğer kişinin de intihar kararı almasını sağlamış ve onun intiharında etkili

²⁴ Yarg. 1. CD., 04.12.2013, 2013/4118, 2013/7481.

olmuşsa, intihara azmettirmeden söz edilmemelidir. Ancak kanımızca bu gibi durumlarda, kişiler arasında bir koruma- gözetim ilişkisi mevcut ise, diğerinin intiharının önlenmemesi dolayısıyla, bir diğer seçimlik hareket olan (ihmali davranışla) intihara yardım etmeden dolayı cezai sorumluluk gündeme gelebilir.

Yargıtay'ın bir kararında; *“Sanık E. D. ile maktul Zeynep'in bir süre önce internette tanıştıkları, Zeynep'in kendisini K. A. olarak tanıttığı ve yazışmalarda erkek gibi davrandığı, bunun sonucunda aralarında duygusal bir ilişkinin geliştiği, bir süre sonra yine internet üzerinden Zeynep'in açıklaması üzerine onun aslında erkek olmadığını öğrenen E. D. önce ilişkiye son vermek istediği, daha sonra ise ilişkiyi sürdürme kararı aldıkları, önce Tokat'ta buluştukları, sonra da birlikte yaşamak için Antalya'ya gidip olaydan yaklaşık bir ay önce orada bir ev tutarak birlikte yaşamaya ve aynı zamanda cinsel yönden de birlikte olmaya başladıkları, bu arada Zeynep'in ameliyatla erkek olmak istediği ve bunun için çaba harcadığı, daha sonra Zeynep'in bunu başaramaması üzerine artık yaşamının anlamsız olduğu yönünde değerlendirmede bulunarak önceden konuştukları birlikte intihar etme fikrini hayata geçirmeye karar verdikleri, Zeynep'in İstanbul'a gidip babasının olduğunu söylediği bir tabanca ile döndüğü, olay günü iki adet intihar mektubu yazıp birlikte kahvaltı yaptıktan sonra, tabanca ile intihar etmek üzere yan yana oturdukları, evvela kimin önce intihar edeceği konusunda konuştukları, ikisinin de bir diğerinden önce intihar etmek istediği, daha sonra Zeynep'in baskın çıkması üzerine, öncelikle Zeynep'in tabancayı alıp kafasına dayayarak tetiğe basmak suretiyle intihar edip öldüğü, ardından E. D. de tabancayı aldığı, kafasına dayadığı ve tetiğe bastığı ancak merminin sıkışması üzerine silahın ateş almadığı, bir kaç kez denemesine rağmen silahı ateşlemeyi başaramadığı, bunun üzerine annesine telefon ederek yardım istediği ve kolluk güçlerinin E. D. ile maktulün bulunduğu yere geldikleri olayda; her ne kadar; maktulün intihar etme kararı üzerinde sanığın kendisine ait intihar etme kararının etkili olduğu ve onun kararını takviye ettiği söylenebilirse de, sanığın kararının münhasıran kendi intiharına ilişkin olması ve bunun dışında maktulün intiharına yönelik herhangi bir söz veya hareketinin bulunmaması ve hatta intihar anında sanık ve maktulden her birinin bir diğerinin intiharını istemek bir yana öncelikle kendisinin intihar etmek istediğinin açıkça anlaşılması karşısında,*

sanığın intihara yönlendirme suçundan beraati yerine mahkumiyetine karar verilmiş olması” bozma sebebi sayılmıştır²⁵.

Kanımızca, somut olayda olduğu gibi, birlikte intihar etme fikri çerçevesinde intihar girişiminde bulunan kimselerin cezalandırılması mümkün olmamalıdır. İntihar fiili suç olarak düzenlenmediğinden, bu fiili birlikte icra etme konusunda karar birliğine varan kimselerin, birbirlerini etkilemeleri bu suçu oluşturmayacaktır. Birlikte intihar etme düşüncesiyle harekete geçen kimselerin cezalandırılması, normun konuluş amacı ile bağdaşmayacaktır. Bu açıdan Yargıtay’ın kararı yerindedir.

bb. İntihara Teşvik Etme

İntihara teşvik etme, intihar etme konusunda bir niyeti bulunan ancak henüz bu konuda kesin bir karar vermemiş olan bir kimsenin, bu kararı almasına yönelik icrai nitelikteki davranışları kapsamına almaktadır²⁶.

İntihara teşvikten bahsedilebilmesi için, muhatabın intihar niyetinin bulunması ve failin de kişinin intihar düşüncesi olduğunu bilmesi gerekmektedir²⁷. Kişinin aklında intihar etme fikri yoksa, failin kişiyi

²⁵ Yarg. CD., 11.04.2013, 2010/6485, 2013/3121.

²⁶ Centel-Zafer-Çakmut, s.89; Hafızoğulları-Özen, s.65; Toroslu, s.37; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.170; Koca-Üzülmez, s.159; Tezcan-Erdem-Önok, s.203; Özen, s.38; Öntan, s.852.

²⁷ Dosya kapsamına göre, şüpheli ... ile müteveffa ... arasında duygusal bir yakınlık olduğuna, intihar olayının gerçekleştiği 20/06/2018 tarihinde de şüpheli ile müteveffanın bir restoranda bir araya geldiğine, aralarında çıkan tartışma esnasında müteveffanın "ben intihar edeceğim, gidip kendimi köprüden atacağım ve bunu yapacağım göreceksin" şeklindeki sözlerine karşılık şüphelinin "yapamazsın, sıkıyorsa atla, sen kendini ne sanıyorsun" diyerek cevap verdiği ve olay yerinden ayrıldığına yönelik tanık ifadelerinin yargılamayı yapacak mahkemece değerlendirilmesi gerektiği cihetle, kamu davası açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil bulunduğu gözetilerek itirazın kabulü yerine, yazılı şekilde reddine karar verilmesinde isabet görülmediğinden bahisle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 309. maddesi uyarınca anılan Kararın bozulması lüzumu Yüksek Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 03/04/2019 gün ve 94660652-105-34-3337-2019-Kyb sayılı yazılı istemlerine müsteniden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının tebliğnamesi ile Dairemize ihbar ve dava evrakı gönderilmekle, incelenerek gereği düşünüldü. Kanun yararına bozma talebine dayanılarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen tebliğname-deki bozma isteği incelenen dosya kapsamına göre yerinde görüldüğünden, İstanbul 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10/01/2019 tarihli ve 2018/5815 değişik iş sayılı Kararının

intihara yönlendirici davranışları “intihara azmettirme” olarak değerlendirilebilir.

Teşvik ile karar kuvvetlendirme arasında da fark bulunmaktadır. Karar kuvvetlendirmeden söz edilebilmesi için, muhatabın intihar kararı almış olması ve failin de bunu bilerek bu kararı destekleyici davranışlar sergilemesi gerekirken, teşvikte, intihar niyeti bulunmakta olup henüz muhatap intihar kararını kesin olarak almamıştır.

Son olarak, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki teşvik fiilinin muhatabı somut, belirli bir kimse olmalıdır. Sayısı belirsiz, soyut kimselerin intihara alenen teşvik edilmesi halinde, 84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasındaki suç tipi gündeme gelir²⁸.

cc. İntihar Kararını Kuvvetlendirme

İntihar kararını kuvvetlendirme, intihar kararı alan bir kimsenin bu kararının desteklenmesi anlamına gelmektedir²⁹. Bu fiilden söz edebilmek için, failin, kişinin intihar kararı aldığını bilmesi gerekir. Muhatabın aklında intihar fikri yoksa, “intihara azmettirme”den, niyeti bulunup henüz kesin bir karar almamışsa “intihara teşvik”ten söz edilir. Mağdur intihar kararını almışsa, fail de bu kararı kuvvetlendiriyorsa, bu seçimlik hareket (intihar kararını kuvvetlendirme) gerçekleştirilmiş olur³⁰.

Bu seçimlik hareketle ilgili olarak Yargıtay’ın bir kararında; “*Oluşa ve dosya içeriğine göre, sanık ... ve maktül ... arasında yüz yüze gelmeden ve birbirlerini görmeksizin sadece telefonla konuşma ve mesajlaşmaktan ibaret arkadaşlık ilişkisinin olduğu, bu ilişki sırasında sanığın bir süre maktülün kız kardeşi*

5271 sayılı CMK’nin 309. maddesi uyarınca KANUN YARARINA BOZULMASINA” Yarg. 1. CD., 01.07.2019, 2019/1771, 2019/3470.

²⁸ **Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe**, s.174; **Tezcan-Erdem-Önok**, s.204; **Koca-Üzülmez**, s.159; **Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır**, s.171; **Özen**, s.45.

²⁹ **Centel-Zafer-Çakmut**, s.89, 90; **Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır**, s.171; **Tezcan-Erdem-Önok**, s.203, 204; **Özen**, s.38; **Öntan**, s.853.

³⁰ Kamuoyuna yansıyan bir olayda, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü’ne çıkarak intihar etmekte olan şahsa, o sırada aracıyla o bölgeden geçen iki sanığın “atla” şeklinde bağırması, yerel mahkeme tarafından intihara yönlendirme olarak değerlendirilmiş, bölge adli mahkemesi ise intihara yönlendirme suçundan verilen mahkumiyet kararını kaldırarak sanıkların beraatine hükmetmiştir. <https://www.ntv.com.tr/turkiye/koprudeki-intihara-tesvik-davasinda-beraat,pe1g4IsMzkuGOS27tFyFUw> (e.t.:07.03.2020).

ile de aynı şekilde görüştüğü ve bundan dolayı her iki kız kardeş arasında tartışma da yaşandığı, bir süre sonra sanığın maktül ile olan ilişkisini bitirmek istediğini maktüle iletmediği, bunun üzerine duygusal olarak sanığa aşırı derecede bağlanan maktülün sanığa hitaben "bana dönmezsen canıma kıyacağım, zehir içeceğim" şeklinde mesaj göndermediği, maktül tarafından kendisine gönderilen bu mesajı ciddiye almayan sanığın ise maktüle hitaben "son kurşunu kafama sıkayım hoşçakal" ve "... ben yapıyorum bile bitanem" şeklinde mesajlar göndermediği, kısa bir süre sonra da maktülün etkeni saptanamayan toksik bir maddeyi içmek suretiyle intihar ettiği olayda; sanık tarafından maktüle gönderilen cep telefonu mesajlarının nitelik ve yoğunluk bakımından intihar kararını kuvvetlendirme olarak kabul edilemeyeceği, dolayısıyla yasal unsurları oluşmayan atılı suç yönünden sanığın beraatine karar verilmesi yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi" bozma sebebi yapılmıştır³¹.

Kanımızca, somut olayda sanığın, kendisine duygusal olarak bağlı bulunan bir kimseden ayrılma isteğini bildirdikten sonra, bu kişinin intihar kararı aldığı öğrenmesi üzerine, kendisinin de zehir içerek intihar etmekte olduğu yönünde karşı tarafa mesaj göndermesi, intihar fikri olan kişinin bu kararını kuvvetlendirici bir nitelik arz etmektedir. Yargılamaya konu oluşturan mesaja benzer nitelikteki beyan ya da mesajlara anlam yüklenirken, muhatap ile mesajı veren kişi arasındaki ilişki ve intihar kararı alan şahsın bu husustaki kararlılığı ve ciddiyetinin de değerlendirilmesi gerekir. Düşüncemize göre bu olayda sanığın eylemi, intihar kararını kuvvetlendirme olarak nitelendirilebilir.

dd. İntihara Yardım Etme

İntihara yardım etme, teşvik, karar kuvvetlendirme dışında kalan herhangi bir davranışla gerçekleştirilebilir. Bu anlamda, 39 uncu maddedeki "fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek", "suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek", "fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak", "suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak", 84 üncü maddenin 1 inci fıkrası kapsamında yer verilen seçimlik hareketlerden biri olan "yardım etme" fiili kapsamında ele alınmalıdır³².

³¹ Yarg. 1. CD., 13.05.2015, 2014/2844, 2015/3135.

³² Centel-Zafer-Çakmut, s.90.

Failin, intihar kararı alan bir kimseye, intihar etmesi halinde yakınlarına bakabileceğini söylemesi “yardım vaadi” (manevi yardım) olarak nitelendirilebilir. Keza, intihar yol, yöntemleri hakkında fikir verilmesi de manevi yardım etmenin bir başka türüdür. Fiilin işlenmesinde kullanılan araçların temin edilmesi ve suçun işlenmesi öncesinde ya da sırasında çeşitli davranışlarla intihar fiilinin icrasının kolaylaştırılması da maddi yardım türleri olarak, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrası kapsamında cezalandırılabilir eylemlerdir.

Bu davranışlardan “fiili icrasının kolaylaştırılması” üzerinde ayrıca durmak gerekir. Zira, kolaylaştırma teşkil eden davranışın, kişinin kendisini öldürmesi fiili bakımından zorunlu olmaması, “yardım etme” boyutunda kalması gerekir. Bunun tespitinde müşterek faillik-yardım etme ayırımında göz önünde bulundurulacak kriterler dikkate alınmalıdır. Failin davranışları, tek başına ya da intihar etme kararı alan kişi ile birlikte, “öldürme fiili” bakımından olmazsa olmaz bir nitelik taşıyorsa ve kişi davranışlarıyla intihar fiili üzerinde bir hakimiyet kurmuş ise, fail kasten öldürme suçundan (m.81) sorumlu tutulmalıdır³³.

Yargıtay’ın bir kararında; *“önce, kendisi banyoda iken silah sesi duyduğunu ifade eden sanığın, müteakip beyanında maktulün isteği üzerine tetiğe bastığını, daha sonra da birlikte tetiğe bastıklarını, savunması, kurşunun yakın atış mesafesinden kafanın tam arkasından girip alın soldan çıkması, kurşun giriş yerinin tabancanın denenmesi için veya şaka yollu tetiğe basma şeklindeki mutad taksirli davranışa uyum göstermemesi, maktulün intihar etmek istemesi üzerine birlikte tetiğe basmaları halinde dahi bu hususun sanığın müstakil öldürme kasıt ve eylemini değiştirmeyeceği cihetle sanığın eşini öldürmek suçundan tecziyesi gerekirken, bazı gerekçelerle suça taksirle ölüme sebebiyet vasfı verilmesi”* bozma sebebi sayılmıştır³⁴.

³³ Erem, s.495, 496; Tezcan-Erdem-Önok, s.202; Koca-Üzülmez, s.158; Özen, s.39; Öntan, s.854. “Hükmün gerekçesinde,” olay yerinde tespit edilen fiziki koşullara göre maktulenin yardım olmadan kendisini öldürmesinin mümkün bulunmadığı ve sanığın eylem üzerinde hakimiyet kurduğu açıklandıktan sonra ayrıca sanığın olay sırasında fiziki etkinlik kurmadığı ve tehditle maktulü intihara mecbur ettiği kabul edilerek, eylemin belirlenmesi yönünde çelişki oluşturulması” Yarg. 1. CD., 19.09.2012, 2011/5322, 2012/6664.

³⁴ Yarg. 1. CD. 20.12.2006, 2005/4833, 2006/5870.

Kanımızca Yargıtay'ın bu kararı yerindedir. Zira, sanık bu olayda, kişinin intiharına yol açan fiil üzerinde intihar edenle birlikte hakimiyet kurmuş, onunla birlikte tetiği çekmiştir. Böyle bir durumda, intihar edenle birlikte fiili gerçekleştiren sanığın davranışını intihara yardım değil, kasten öldürme suçu olarak nitelendirmek gerekir.

Son olarak intihara yardım, icrai davranışla işlenebileceği gibi ihmali bir davranışla da gerçekleştirilebilir³⁵. Madde Gereğesinde; *“Başlı başına cezalandırılabilir bir fiil olarak intihara yardım, esas itibarıyla icraî davranışla gerçekleştirilebilir. Ancak, intiharı önleme konusunda hukukî yükümlülük altında bulunan kişinin, bir intihar olgusuyla karşı karşıya olmasına rağmen, bu intihar girişimini engellememesi, bu girişim karşısında kayıtsız davranması; intihara ihmali davranışla yardım olarak nitelendirilmek gerekir. Ancak, bunun için, kişinin intiharı önleme konusunda hukukî bir yükümlülüğünün olması gerekir”* denilmek suretiyle bu husus vurgulanmıştır. Kaldı ki, bir iştirak türü olarak yardım etme, ihmali davranışla gerçekleştirilebileceğinden, tipik bir yardım etme eyleminin de ihmali davranışlar gerçekleştirilmesinin önünde hiçbir engel yoktur.

Kanımızca, kişinin, intiharı önlenmesi hususunda kanundan, sözleşmeden ya da öngelen tehlikeli bir davranışından kaynaklanan (hukuki) yükümlülüğünün bulunması halinde, bu yükümlülüğünü kasten ihmal eden fail, 84/1 inci maddedeki seçimlik hareketlerden intihara yardım fiilini işlemiş kabul edilebilir³⁶. Böyle bir yükümlülük yok ise, intiharı önlenmemesi, yani hareketsiz kalınması halinde bu suçtan sorumluluk doğmaz³⁷. Bu ihtimalde, 98 inci maddedeki suçun oluşum şartları göz önünde bulundurulabilir.

Yargıtay kararına konu olan bir olayda; *“müntehir ... ile sanık Makbule'nin kardeşi, ...'un ise kayınbiraderi olan ...'nın evlendikleri, ilişkiye girmek istediklerinde ...'nın ereksiyon olamaması nedeniyle ...'in vajinasına parmak soktuğu, kanama olmadığını görünce onu bakire olmamakla suçladığı, diğer sanıklar ... ve ...'yi de alarak hastaneye götürüp muayene ettirmek istedikleri, adli vaka*

³⁵ Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.171; Centel-Zafer-Çakmut, s.90. Aksi yönde bkz. Ersoy, s.107.

³⁶ Centel-Zafer-Çakmut, s.90; Koca, s.33; Öntan, 855, 856.

³⁷ Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, s.175.

olmadığı gerekçesiyle gittikleri hastanelerden olumsuz cevap aldıkları, daha sonra ailesine götürdükleri, durumu annesine anlatıp eve geri döndükleri, bu arada ...'nın ...'e kağıtlar yazdırıp, beyanlarını ses kaydına aldığı, ertesi gün ... ve ...'in birlikte sanıkların 11. katta bulunan evlerine gittikleri, ...'nın sanıklara olayları anlatıp, yakındığı sırada ...'in sanıkların evinin balkonuna çıkıp aşağıya atlamak suretiyle intihar ettiği, otopsi raporuna göre, halen bakire olduğu anlaşılan olayda; sanıkların kendilerine anlatılan olayları dinlemekten başka icra hareketi sayılabilecek bir eylemleri ve olayda atfı kabil kusurları bulunmadığı gözetilerek beraatlerine karar verilmesi yerine, yanlışlı değerlendirme ve yerinde görülme-yen gerekçeyle mahkumiyetlerine karar verilmesi” bozma sebebi sayılmıştır³⁸.

Kanımızca bu gibi hadiselerde, yükümlülük bağının bulunduğu kabul edildiği takdirde, intiharın önlenmemesi, intihara yardım kapsamında değerlendirilebilir³⁹.

b. Netice ve Nedensellik Bağı

84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki düzenleme tarzı dikkate alındığında, intihara yönlendirme suçunun sırf hareket suçu olarak düzenlendiği ifade edilmelidir. Maddede yazılı davranışların gerçekleştirilmesiyle birlikte suçun tamamlandığını kabul etmek gerekir. Zira, seçimlik hareketlerin icrasından bağımsız bir neticenin meydana gelmesi aranmamıştır⁴⁰.

84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki düzenlemeye göre, intihara yönlendirme teşkil eden davranışlar neticesinde, muhatabın intihara

³⁸ **Yarg. 1. CD., 14.02.2018, 2016/5669, 2018/547.**

³⁹ “(...) Her ne kadar; maktulün intihar etme kararı üzerinde (sevgilisi) sanığın kendisine ait intihar etme kararının etkili olduğu ve onun kararını takviye ettiği söylenebilirse de, sanığın kararının münhasıran kendi intiharına ilişkin olması ve bunun dışında maktulün intiharına yönelik herhangi bir söz veya hareketinin bulunmaması ve hatta intihar anında sanık ve maktulden her birinin bir diğersinin intiharını istemek bir yana öncelikle kendisinin intihar etmek istediğinin açıkça anlaşılması karşısında, sanığın intihara yönlendirme suçundan beraati yerine mahkumiyetine karar verilmiş olması” **Yarg. CD., 11.04.2013, 2010/6485, 2013/3121.**

⁴⁰ **Hafizoğulları-Özen, s.65; Hafizoğulları, Zeki-Ketizmen, Muammer, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Hayata Karşı Suçlar”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 66, Sayı: 1, 2008, s.152. 765 sayılı TCK’nın 454 üncü maddesinde, intihara ikna ve yardım suçundan dolayı kişinin cezalandırılabilmesi için, ölümün gerçekleşmesi şart koşulmuştu. İntiharın gerçekleşmeyip teşebbüs aşamasında kalması halinde, fiil cezalandırılmaktaydı. Bkz. Dönmezer, s.88, 89; Artuk, s.134; Tezcan-Erdem-Önok, s.201.**

girişmiş olması gerekmemektedir⁴¹. Bu anlamda, muhatabın intihar girişiminde bulunması ne fiil unsurunun bir parçası ne de netice unsuru olarak öngörülmüştür. Yönlendirme teşkil eden davranışlar sonucunda muhatabın intihar girişiminde bulunması, failin kastının kapsamına dahil değildir.

Kanımızca, mevcut düzenleme uyarınca, intihara yönlendirme sonucunda, muhatabın intihar teşebbüsünde bulunması, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı kapsamında, temel cezanın tayini sırasında göz önünde bulundurulabilecektir (m.61/1-e)⁴². Bununla birlikte, bu düzenleme tarzı, hukuki değeri ihlale yönelmemiş alelade davranışların bu suç kapsamında cezalandırılması sonucunu doğurabileceğinden, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında değişiklik yapılması yerinde olacaktır. Doktrinde de bu hususta dile getirilen en somut öneri, muhatabın intihar girişiminde bulunmasının objektif cezalandırılabilme şartı olarak düzenlenmesi yönündedir⁴³.

Kanımızca bu, isabetli bir öneridir. Mevcut düzenleme kapsamında, çeşitli saiklerle söylenen intihara yönlendirici sözlerin, hiçbir somut tehlikeye yol açmadığı durumlarda cezalandırılabilir olması, ölçüsüz olacağı gibi, normun konuluş ve bu eylemlerin cezalandırılma amacı ile de bağdaşmayacağı açıktır. Bu açıdan, en azından normda, objektif

⁴¹ "Sanığın sabah işten evine geldiğinde, reşit olmayan kızı mağdur Z.'nin erkek arkadaşından hamile kalarak bir kız çocuğu doğurduğunu öğrendiği, duyduğu derin üzüntü ve kapıldığı infial ile mağdurun da annesi olan eşi tanık N.'ye "Z.'ye söyle, kardeşlerini, annesini, babasını düşünüyorsa kıysın canına, intihar etsin" diyerek mağdura mesaj gönderdiği anlaşılmış ise de; davaya konu sözlerin kızgınlıkla tepkisini göstermek için söylendiği, sözleri mağdura ileten annesi N.'nin kızına aynı zamanda "kafana takma" diyerek bu sözleri ciddeye almaması gerektiğini belirttiği, mağdurun da sanığın sözlerini önemsemediğinin anlaşıldığı olayda; sanığın suç işleme kastı bulunmadığından beraatine karar verilmesi yerine yazılı şekilde hüküm tesisi" **Yarg. 1. CD., 13.11.2013, 2011/7369, 2013/6272.**

⁴² "Dosya kapsamına göre, suça sürüklenen çocuk ...'ın, mağdura "ya kendini intihar et ya da ben ailene söyleyeceğim" şeklinde mesaj gönderdiği, bu mesaj üzerine, mağdur ...'nun ilaç içerek intihara teşebbüs ettiği, bu suretle sanığın intihara yönlendirme suçunun sübuta erdiği gözetilmeksizin bu suç yönünden mahkumiyetine karar verilmesi yerine yazılı şekilde beraatine hükmedilmesi" **Yarg. 1. CD., 26.12.2017, 2016/3738, 2017/5301.**

⁴³ Aynı yönde **Koca-Üzülmez**, s.157.

cezalandırılabilme koşulu olarak somut bir tehlikenin varlığının aranması yerinde olacaktır.

Neticesi bakımından bu suç, neticeli olmadığından, failin yönlendirme teşkil eden davranışlarının gerçekleşmesiyle birlikte suçun tamamlandığı kabul edilmelidir. Bu anlamda, bu suç tipinde nedensellik bağının araştırılmasına gerek yoktur.

Öte yandan, kişinin intihara teşebbüs ettiği ya da intihar ettiği durumlarda, bu olgunun, bir başkasının intihara yönlendirmesiyle gerçekleşip gerçekleşmediği ya da tehdit, şiddet, baskı sebebiyle ortaya çıkıp çıkmadığı önem arz edecektir. Böyle durumlarda, intihar olgusu ile kişinin davranışı arasındaki bağlantının tespiti gerekmektedir. Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 7. CD.'nin, 22.05.2019 tarih, 2018/1706 Esas, 2019/1227 Karar sayılı kararında; *“mağdurun ilaç alma eylemi ile sanığın attığı mesajlar arasında sıkı bir illiyet bağı bulunmadığı, TCK 84 maddesinde başkasını intihara teşvik eden, intihar kararını kuvvetlendiren, ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişinin cezalandırılacağı öngörülmüş olup sanığın mesajlarını ailesinin görmesi sonucu mağdurun intihara teşebbüs ettiği değerlendirildiğinde sanığın üzerine atılı suçun unsurlarının oluşmadığı”* na hükmedilmiştir.

İntihara olgusunun, mağdurun tehdit edilmesi, ona şiddet uygulanması, cinsel saldırıda bulunulması gibi sebeplerle gerçekleşmiş olması, yönlendirme teşkil eden davranış bulunmadıkça, bu suçu oluşturmaya-
caktır. Bu ihtimalde başka suçların varlığı değerlendirilmelidir⁴⁴.

⁴⁴ “Dosya kapsamına göre; sanık Ömer ile maktül E. A..’un aralarında önceye dayalı arkadaşlık ilişkilerinin olduğu, bu süreçte sanık ile maktülün rızayla birden çok kez cinsel ilişkiye girdikleri, olay tarihinde maktülün kendisini hamile zannetmesi üzerine durumu sanığa bildirdiği, bunun üzerine sanık ile maktülün kaçarak evlenmeye karar verdikleri, ancak daha önceden de intihara kalkışan maktülün girmiş olduğu bunalım sonucunda evlerinin deposunda kendisini ipe tavana asarak intihar ettiği olayda; sanığın üzerine atılı suçu işlediğini gösterir her türlü kuşkudan uzak kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği anlaşıldığından, sanığın atılı suçtan beraatına karar verilmesi gerekirken, delillerin yanlış değerlendirilmesi sonucunda TCK’nun 84/2 maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi” **Yarg. 1. CD., 23.01.2012, 2010/215, 2012/218**; “Oluşa ve dosya içeriğine göre; mağdur Serap’ın sanık E.R. ile evlenmek amacıyla arkadaşlık yaptığı, sanığın kendisini astsubay ve bekar olarak tanıttığı, sanığın annesinin mağduru arayarak, sanığın daha önce evlenip boşandığını, astsubaylıktan atıldığını, kendisinin ziyet eşyalarını çaldığını, oğlunun

Yargıtay'ın bir kararında; "sanık Murat'ın, eşi olan maktul Nimet'e karşı intihara yönlendirme suçundan kurulan beraat hükmü yönünden yapılan temyiz incelemesinde; İddianamedeki anlatımında, "yeminle dinlenen tanık beyanları, maktulün evlilik süresi içinde şiddet gördüğünü, yaşamını çekilmez hale getirecek şekilde darp edildiğine dair doktor raporları, onu doğrulayan şikayetçi anne ve yeminle dinlenen maktulün erkek kardeşinin beyanları, telefon dokümanları ve dosya kapsamından, geceleri taksicilik yapan, eşine, çocuklarına ve ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirmeyen, aile fertlerine şiddette bulunan, alkolik olan ve bar ve pavyonlarda çalışan bayanlarla sürekli birlikte olan sanık Murat'ın ... " ifadelerine yer verildiği, sanık ve ölen Nimet'in kızı olan tanık Kübra tarafından mahkemeye hitaben yazılan mektupta ve tanık Kübra'nın aşamalarda beyanlarında; sanığın, öleni çeşitli bahanelerle sürekli döverek hastanelik ettiğini, son zamanlarda kendisine ve kardeşi Mustafa'ya da şiddet uygulamaya başladığını, ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirmediğini ve başka bir kadınla ilişkisinin bulunduğunu belirttiği, aşamalarda dinlenen yeminli tanıklar Gülsüm, Aslı B., Nurettin ve Fatma ile müşterekler Çetin, Zekiye ve Cafer'in beyanlarının da aynı doğrultuda olduğu dikkate alındığında; sürekli alkol alıp, ailesine karşı maddi ve manevi sorumluluklarını yerine getirmeyen ve ölen eşini başka kadınlarla aldattığı anlaşılan sanığın, mağdura sistematik şekilde fiziki, ekonomik ve manevi şiddet uyguladığı, aile birliğinin gereklerine aykırı olarak, şefkatle bağdaşmayan davranışlarda bulunduğu anlaşılmalı, her ne kadar sanığın ölen eşine karşı eylemi intihara yönlendirme suçunu oluşturmada da, iddianamedeki

---

psikolojik durumunun iyi olmadığını söylemesi üzerine mağdurun sanıktan ayrıldığı, mağdurun kendisinden ayrılmasını kabullenemeyen sanığın mağduru "sana ve ailene Diyarbakır'ı dar ederim, seni rezil edeceğim, seni ya ailen öldürsün ya da ben öldüreceğim" şeklinde tehdit ettiği, mağdurun olay günü 13 metre yükseklikteki balkondan atlayarak intihara teşebbüs ettiği, yaralanması nedeniyle hayati tehlike geçirdiği, tıbbi tedavi sonucu hayata döndürüldüğü olayda, Sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 106. maddesinde düzenlenen tehdit suçunu oluşturduğu anlaşılmalı ise de, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının 20.11.2008 tarihli iddianamesi ile sanık hakkında intihara yönlendirme, tehdit ve hakaret suçlarından kamu davası açıldığı, mahkemenin incelemeye konu 25.09.2012 gün ve 2012/482-508 sayılı kararı ile mağdurun şikayetinden vazgeçmesi nedeniyle hakaret suçundan düşme ve tehdit suçundan da delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı verildiği, düşme ve beraat kararlarının aleyhe temyiz bulunmadığından kesinleştiği hususları da gözetilerek, sanık hakkında intihara teşvik suçundan unsurları oluşmadığından beraat kararı verilmesi yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi" **Yarg. 1. CD., 17.12.2014, 2013/4833, 2014/6311.**

anlatıma göre, TCK'nın 96. maddesinde tanımlanan eziyet suçunu oluşturup oluşturmadığının tartışılmaması” bozma sebebi sayılmıştır⁴⁵.

İntihar olgusu, ağır bir tehdit veya cebir dolayısıyla kişinin intihara mecbur bırakılması sonucu söz konusu olmuşsa, bu takdirde 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasındaki suç gündeme gelir.

c. Fail ve Mağdur

Bu suçun faili herkes olabilir. Suçun faili bakımından maddede bir özelliğ aranmamıştır.

Suçun mağduru herkes olabilir. Bununla birlikte, intihara yönlendirme fiilinin muhatabının işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişiler olması durumunda, 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasındaki suç oluşacaktır⁴⁶.

84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında düzenlenen suçun mağduru somut, belirli bir kimsedir. Sayısı belirsiz soyut kimselerin intihara alenen teşvik edilmesi durumunda, 84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasında yer alan suç tipi gündeme gelecektir⁴⁷.

d. Suçun Konusu

İntihara yönlendirme suçunun konusu, yaşayan insanların hayatıdır⁴⁸. 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki düzenleme kapsamında, intihara yönlendirme oluşturan fiillerin sonucunda kişinin intihara girişmesi, vücudunun zarar görmesi ya da ölmesi aranmamaktadır. Nitekim, Madde Gerekçesinde de; “İntihara teşvik veya yardımın cezalandırılabilmesi için, kişinin intihar etmesi şart değildir” denilmiştir.

Doktrinde bir görüşe göre bu suç tipinin oluşumu, failin hareketinin kişinin yaşamı üzerinde yakın ve somut bir tehlike ortaya çıkarmasına bağlıdır. Bu görüşe göre, suçun varlığı için, mağdurun, yönlendirme teşkil eden hareketten etkilenerek intihar girişiminde bulunması aranmalı, bu yönüyle suç tipi “somut tehlike suçu” olarak kabul edilmelidir⁴⁹.

⁴⁵ Yarg. 1. CD., 03.05.2012, 2009/6614, 2012/3501.

⁴⁶ Centel-Zafer-Çakmut, s.87; Tezcan-Erdem-Önok, s.202.

⁴⁷ Ersoy, s.101.

⁴⁸ Koca-Üzülmez, s.156.

⁴⁹ Bkz. Koca-Üzülmez, s.156, 157; Tezcan-Erdem-Önok, s.207; Koca, s.26.

Başka bir görüş, bu suçu somut tehlike suçu olarak nitelendirme-
mekle birlikte, suçun oluşumu için, mağdurun en azından intihara teşeb-
büs etmiş olmasının aranması gerektiğini ileri sürmüştür⁵⁰.

Kanımızca, 84 üncü maddede, suçun oluşumu için somut bir tehli-
kenin varlığı aranmadığından, bu suçun somut tehlike suçu olarak ka-
bulü mümkün olmadığı gibi, mevcut düzenleme çerçevesinde bu suçun
oluşumu için, muhatabın en azından intihara teşebbüs etmesi koşulunun
aranması isabetli değildir. Bu konuyla ilgili, kanunda açık bir ibareye yer
verilmeksizin, suçun oluşumunu zorlaştıran bir ibarenin var kabul edil-
mesi, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ve kıyas yasağına aykırılık oluşturu-
racaktır. Aleyhe kıyas yasak olduğu gibi, lehe kıyas yapılması da müm-
kün değildir⁵¹.

Bununla birlikte, daha önce de ifade ettiğimiz üzere, olması gereken
hukuk açısından, muhatabın en azından intihara girişmiş olmasının, ob-
jektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul edilip bu koşula ceza nor-
munda yer verilmesi, bu husustaki tartışmalara son vermek adına ye-
rinde olacaktır.

Muhatabın intihara girişmiş olması şartını, bağlılık kuralına dayan-
dıran görüşe de temas etmek gerekir. Maddede sayılan ve aynı zamanda
TCK'nın 38 ve 39 uncu maddelerinde "suça iştirak" biçimleri olarak kabul
edilen, azmettirme ve yardım etme şeklindeki davranışların cezalandırıl-
abilmesi, 40 ıncı maddedeki bağlılık kuralına ilişkin koşulların gerçekleş-
mesine bağlı olmakla birlikte, buradaki koşullar, belirli bir suça azmet-
tirme ve yardım etmeye ilişkin olup, şeriklerin sorumlu tutulabilmesi için
gereken asgari koşulları içermektedir.

40 ıncı maddedeki düzenleme, herhangi bir suç tipine bir kimseyi
azmettiren ya da yardım edenin, hangi şartlar altında cezalandırılabilme-
ğine ilişkindir. 84 üncü maddedeki fiiller ise, kendi içerisinde özellikler
taşımakta olup, "özel hüküm" niteliği taşıdığından ve belirli bir suça az-
mettirme-yardım etme olarak nitelendirilemeyeceğinden 40 ıncı madde-
deki kurallara tabi tutulmamalıdır. Örneğin 40 ıncı maddenin 1 inci

⁵⁰ Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.175; Hafızoğulları-Ketizmen, s.152.

⁵¹ Koca, Mahmut-Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2018, s.65, 66.

fıkrasına göre, suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Oysa 84 üncü maddede, kişinin kendi hayatına son vermesi hukuka aykırı bir fiil değildir. Dolayısıyla, hukuka aykırı olmayan intihar eylemine bir kimsenin azmettirilmesi halinde, 40 ıncı maddedeki düzenlemelere göre hareket edilememektedir. “İntihar” fiilinin hukuka aykırı olmaması ve suç teşkil etmemesi sebebiyle kanun koyucu, 84 üncü maddede “intihara yönlendirme” suçu içerisinde, azmettirme ve yardım etme şeklindeki davranışları bağımsız olarak yaptırım altına almıştır. Bu sebeple, 40 ıncı maddenin 3 üncü fıkrasında yer alan “suça iştirakten dolayı sorumlu tutulabilmek için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir” kuralının, suça iştirak bakımından aranan genel bir prensip olduğu, 84 üncü maddedeki suç bakımından da bu prensibin göz önünde bulundurulması gerekliliğinin kabul edilmesinin, yorum tekniği açısından uygun olmadığı düşüncesindeyiz⁵².

Kanımızca, kanun koyucu, bu suç tipinde, kişinin yaşam hakkını etkin bir şekilde korumak amacıyla, kişinin kendi hayatını sonlandırması için yönlendirme teşkil eden davranışları yaptırıma bağlamıştır. Kuşkusuz, failin davranışının “intihara yönlendirme” boyutunda olup olmadığı, kişiyi intihara yönlendirecek ağırlık ve ciddiyette bulunup bulunmadığı, elverişli olup olmadığı, her somut olayın özelliğine göre belirlenecektir. Ancak bu özellikler, fiile ilişkin olup, suçun konusunun hareketten etkilenmesini gerektirmemekte, bu sebeple muhatabın intihara teşebbüs etmesine, suçun oluşumu bakımından ihtiyaç bulunmamaktadır. İntihara yönlendirme oluşturan davranışlar, kişinin hayat hakkı bakımından riskli ve tehlikeli kabul edildiğinden, böyle bir suç tipi ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, fiilin nitelendirilmesi yapılırken, amaca uygun hareket edilmeli, hukuki değeri ihlal edebilecek boyut ve ağırlıkta olmayan davranışlar, suç kapsamında değerlendirilmemelidir. Mevcut düzenleme uyarınca, suçun konusunun hareketten etkileniş biçimine göre, bu suçu “soyut tehlike suçu” olarak kabul etmek gerektiğinden, sözünü ettiğimiz ölçütlerin titizlikle değerlendirilmesinde, hareket

⁵² Aksi yönde bkz. **Koca-Üzülmez**, s.156, 157.

serbestisinin ölçüsüz sınırlandırılmaması ve kanun koyucunun amacını aşacak şekilde uygulama yapılmaması açısından fayda bulunmaktadır⁵³.

B. Tipikliğin Manevi (Sübjektif) Unsurları

a. Genel Olarak

İntihara yönlendirme suçu kasten işlenebilir. Kişi, bir başkasını intihara azmettirdiğini, intihara teşvik ettiğini, intihar kararını kuvvetlendirdiğini ya da intiharına herhangi bir şekilde yardım ettiğini bilmeli ve bunu istemelidir. Ölümün gerçekleşmesi, bu suçta netice unsurunu oluşturmadığı için, failin kastının kapsamına dahil değildir⁵⁴.

Suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir. Failin herhangi bir şekilde hareket etmesi gerekmez.

Suçun oluşumu bakımından failin, bir başkasının intihar etmesini isteyerek hareket etmesi yeterli olup, sözlerin kızgınlıkla, öfkeyle, tepkiyle söylenmesi, kişinin kastını ortadan kaldırmaz⁵⁵. Bununla birlikte, failin işleniş tarzı itibarıyla, kişinin yönlendirmesinin, intihar kararı aldırma veya intihara teşebbüse sevk etme bakımından elverişli olup olmadığı, bu düzeyde ciddi bir yönlendirmenin bulunup bulunmadığı, failin suç kastı taşıyıp taşımadığı hususları, her somut olayın özelliğine göre değerlendirilmelidir.

Bir kararında Yargıtay; *"Sanığın sabah işten evine geldiğinde, reşit olmayan kızı mağdur Z.'nin erkek arkadaşından hamile kalarak bir kız çocuğu*

⁵³ Aynı yönde **Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe**, s.175; **Centel-Zafer-Çakmut**, s.94.

⁵⁴ **Tezcan-Erdem-Önok**, s.209.

⁵⁵ "mağdurun, sanığın müteahhitliğini yaptığı inşaatın taşeron ustabaşı olarak çalıştığı, olay öncesinde sanık ile mağdur arasında alacak ve sigorta işlemleri ile ilgili anlaşmazlık bulunduğu, olay günü de aynı konu yüzünden tartışma yaşandığı, tartışma sırasında sanığın mağdura; "istersen iskeleye çık atla, atlasan da 3 gün önceden sigortanı yaparız" dediği, mağdurun da inşaatın iskelesine çıkarak sanığa hitaben "buradan düşsem ne olacak, beni sigortasız nasıl çalıştırırsın, paramı neden vermiyorsun" şeklinde sözler söylediği, bunun üzerine sanığın da kızgınlıkla mağdura; "hadi atlasana, atla da görelim" dediği akabinde mağdurun telefonla polise haber verdiği, olay yerine gelen emniyet güçlerinin mağduru ikna ederek iskeleden indirdiği ve olaya ilişkin tutanak tutulduğu, sanığın davaya konu sözleri sözlü münakaşa ortamında kızgınlıkla söylediği, mağdurun da sanığın bu sözlerini önemsemediğinin anlaşıldığı olayda; suç işleme kastı bulunmayan sanığın atılı suçtan beraatine yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi yasaya aykırı" **İstanbul BAM. 1. CD., 26.10.2018, 2018/1286, 2018/1402.**

doğurduğunu öğrendiği, duyduğu derin üzüntü ve kapıldığı infial ile mağdurun da annesi olan eşi tanık N'ye "Z.'ye söyle, kardeşlerini, annesini, babasını düşünüyorsa kıysın canına, intihar etsin" diyerek mağdura mesaj gönderdiği anlaşılmış ise de; davaya konu sözlerin kızgınlıkla tepkisini göstermek için söylendiği, sözleri mağdura ileten annesi N.'nin kızına aynı zamanda "kafana takma" diyerek bu sözleri ciddiye almaması gerektiğini belirttiği, mağdurun da sanığın sözlerini önemsemediğinin anlaşıldığı olayda; sanığın suç işleme kastı bulunmadığından beraatine karar verilmesi yerine yazılı şekilde hüküm tesisi"ni bozma sebebi saymıştır⁵⁶.

Düşüncemize göre, Yargıtay'ın bu olayda, sanığın suç kastının bulunmadığından bahisle verdiği karar hatalıdır. Zira, babanın, erkek arkadaşından hamile kaldığını öğrendiği kızına yönelik intihar etmesi yönündeki telkini, ikisi arasındaki ilişki ve sözün söylenme gerekçesi ile tarzı göz önüne alındığında, kız çocuğu bakımından ciddiye alınabilecek ve onu intihara teşebbüse sevk edecek düzeyde bir davranış olarak değerlendirilebilir. Bu suç sırf hareket suçu olduğundan ve konunun da somut bir tehlikeye uğraması aranmadığından, muhatabın bu yöndeki beyanları ciddiye alması gerekmediği gibi, intihara girişmiş olması da aranmamaktadır. Esasen, 84 üncü maddenin düzenleme tarzındaki sorun sebebiyle, uygulamada bu gibi durumlarda kast yokluğu gerekçe gösterilerek beraat kararlarının verildiği anlaşılmakta olup yasada yapılacak değişikliğin bu sorunu ortadan kaldıracağı düşüncesindeyiz.

⁵⁶ **Yarg. 1. CD., 13.11.2013, 2011/7369, 2013/6272.** "sanığın, mağdureye "sen beni gerçekten cinsel yönden aldattysan bana sözün vardı, ben bu rezillikle yaşayamam, intihar ederim diyordun, eğer beni aldattysan intihar et, kimse sorumlu değildir diye bir not yaz, sonra kendini as" diye söyleyip evden ayrılması ve mağdurenin kendisine bir şey yapacağını düşünüp hemen eve geri dönmesi, mağdurenin de sanığın evden ayrılmasından sonra dışarı çıkıp yolda gördüğü polis ekiplerine olayı anlatması şeklinde gerçekleşen olayda suça konu sözlerin sanık tarafından kızgınlıkla tepkisini göstermek için söylendiği, mağdurenin de sanığın sözlerini önemsemediği anlaşılması karşısında sanığın suç işleme kastının bulunmadığı, dolayısıyla TCK'nın 84/1 maddesinde düzenlenen İntihara Yönlendirme suçunun yasal unsurları itibariyle oluşmadığı" **İstanbul BAM. 20. CD., 06.04.2017, 2017/12,2017/777.**

b. Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Hal: İntiharin Gerçekleşmesi (m.84/2)

İntihara yönlendirme suçunun oluşabilmesi için, muhatabın intihara girişmesi aranmamaktadır. İntihara teşebbüs edilmesi şart olmadığı gibi, ölüm neticesinin gerçekleşmesi de şart değildir. Bununla birlikte, 84 üncü maddenin 2 nci fıkrasında; *“intiharin gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır”* denilmek suretiyle, neticesi sebebiyle ağırlaşmış bir duruma yer verilmiştir⁵⁷.

84 üncü maddenin 2 inci fıkrasına ilişkin olarak Madde Gerekçesinde; *“Maddenin ikinci fıkrasında, intihara teşvik veya yardım suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâli düzenlenmiştir. İntihara teşvik veya yardımın cezalandırılabilmesi için, kişinin intihar etmesi şart değildir. Teşvik veya yardım sonucunda intiharin gerçekleşmesi durumunda, söz konusu fıkraya göre cezanın artırılması gerekmektedir”* denilmiştir.

2 nci fıkrada sözü edilen *“intiharin gerçekleşmesi”*nden ne anlaşılması gerektiği hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, bu ifadeden intihara girişilmesi, teşebbüs edilmesi anlaşılmalıdır⁵⁸. Diğer bir görüşe göre ise, intiharin gerçekleşmesinden maksat, mağdurun ölmesidir⁵⁹.

Kanımızca, intihar, bir kimsenin, ruhsal ve toplumsal nedenlerle, yaşamına kendi eliyle son vermesi, kendini öldürmesi anlamını taşıdığından, *“intiharin gerçekleşmesi”* deyiminden, mağdurun kendi eliyle hayatına son vermesi veya kendini öldürmesi anlaşılmalıdır.

İntihara yönlendirme fiili sonucunda, mağdurun ölmesine daha ağır ceza öngören bu düzenlemenin hukuki niteliği üzerinde de durulmalıdır. Mağdurun intihar etmesi sonucu ölmesine daha ağır sonuç bağlayan bu düzenleme, bazı görüşlere göre intihara yönlendirme suçunun nitelikli

⁵⁷ 765 sayılı TCK'da ise, ölümün gerçekleşmesi intihara yönlendirme suçu bakımından cezalandırılabilme şartı olarak kabul edilmişti ve ölümün gerçekleşmemesi halinde fail cezalandırılmamaktaydı.

⁵⁸ Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, s.175.

⁵⁹ Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.174; Tezcan-Erdem-Önok, s.207.

halini teşkil etmektedir⁶⁰. Kimi görüşler ise, bu düzenlemeyi, suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olarak kabul etmektedir⁶¹.

Ağırlaştırıcı bir halin, nitelikli unsur ya da neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal oluşturup oluşturması arasında suç teorisi bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Nitelikli unsurlar, suç teorisi içerisinde suçun maddi unsurları içerisinde incelenir. Bunun sonucu olarak, nitelikli unsurlar, kastın kapsamı dahilindedir (m.21). Belirli bir nitelikli unsurdan sorumlu tutulabilmek için, bu halin bilinmesi ve istenmesi gerekir. Nitelikli unsurun fail tarafından bilinmemesi, kastı kaldıran hata kapsamında değerlendirilir (m.30/2).

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış haller ise, suç teorisinde suçun manevi unsurları içerisinde incelenir. Kast-taksir kombinasyonu olarak da adlandırılan neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlarda, failin ağırlaşmış neticeden sorumlu tutulabilmesi için, ağırlaşmış neticeye yönelik en azından taksirin varlığı aranır (m.23). Bu açıdan, ağırlaşmış halden sorumlu tutulabilmek için, ağır neticeye yönelik kastın varlığı şart olmayıp, failin, en azından taksirli hareket etmesi yeterlidir.

İntihara yönlendirme suçunun işlenmesi neticesinde mağdurun ölmesi, kastın kapsamına dahil olabilecek bir olgu değildir. Zira, nitelikli haller, fiilin işlendiği sırada var olan çeşitli durumlardan ileri gelebilir. Nitelikli haller, fiile, fail ve mağdura ya da faili fiili işlemeye sevk eden belirli amaçlara ilişkin olabilir. İntihara yönlendirme suçunda mağdurun ölmesi, intihara yönlendirme fiilinin işlendiği sırada değil, bu fiilin işlenmesi sonucu ortaya çıkabilecek ağırlaşmış bir durumdur. Bu sebeple, 84 üncü maddenin 2 nci fıkrasındaki düzenlemenin hukuki niteliğinin neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç olduğu ifade edilmelidir.

C. Hukuka Aykırılık Unsuru

Bu suçta, meşru savunma bir hukuka uygunluk sebebi (m.25/1) olabilir. Örneğin, kendisine karşı haksız bir saldırıyı defetme amacıyla, saldırıya yönelik tehdit ve hakaret teşkil eden sözlerin yanı sıra, kendisini öldürmesine yönelik sözler sarf edilmesi halinde (diğer koşulları da

⁶⁰ Centel-Zafer-Çakmut, s.91; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, s.176; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.174; Tezcan-Erdem-Önok, s.208; Ersoy, s.124.

⁶¹ Koca-Üzülmez, s.165; Öntan, s.873.

bulunmak kaydıyla) meşru savunma hukukuna uygunluk sebebinden söz edilebilir. Esasen, öldürme fiilinin bir savunma hareketi olarak hukuka uygun olduğu her durumda, savunma halinde olanın saldırganı intihara yönlendiren davranışları hukuka uygun olarak kabul edilebilir. Burada savunma halinde olan, saldırganı öldürmek yerine, kendisince daha hafif olan bir savunma tedbiri olarak saldırganın kendisini öldürmesi telkininde bulunabilir. Böyle hallerde, fiilin hukuka uygun olduğunu kabul etmek gerekir.

Suçun ihmali davranışla işlendiği durumlarda da, meşru savunmadan söz edilebilir. Örneğin, silahı kendi başına dayayarak polis merkezine giren ve kolluk güçlerinin müdahale etmesi üzerine *“bana karışmayın yoksa sizi de vururum”* şeklinde tehdit oluşturan sözler sarf eden şahsa, kolluk güçlerinin müdahale edememesi ve böyle bir ortamda kişinin kendini öldürmesi durumunda, kolluk güçlerinin intihara yardım etmeden cezalandırılması mümkün değildir.

Son olarak, ülkemizde kişinin kendi hayatına son verme (ölme) hakkı⁶² bulunmadığından, bu suçta ilgilinin rızası bir hukuka uygunluk sebebi oluşturmayacaktır⁶³. Talep üzerine öldürme veya ötanazi⁶⁴ durumunda, kişinin ölümüne sebebiyet veren kişi kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır.

⁶² Ölme hakkına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Serdaroğlu, Erika Biton**, “Ötanazi – Ölme Hakkı”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Özel Sayısı, Cilt: 22, Sayı: 3, s.483.

⁶³ Alman Anayasa Mahkemesi, 27 Şubat 2020 tarihinde verdiği kararda, profesyonel ötanazi desteği konusundaki yasağı, Alman Anayasası’na aykırı bulmuş ve para karşılığı intihar hizmetlerini yasaklayan kanun maddesini iptal etmiştir. 2015 yılında çıkarılan düzenlemeye göre, kişinin yakınlarından aldığı şahsi intihar yardımları suç kabul edilmezken, yardımın ticari amaçlarla yapan kişi ya da kurumların bu eylemleri suç olarak kabul edilmişti. Söz konusu kararlar, ticari maksatlarla yapılan intihara yardım eylemlerini yasaklayan düzenleme iptal edilmiş ve kişinin kendi yaşamına son verme hakkı önündeki engel kaldırılmıştır. Detaylı bilgi için bkz. <https://www.dw.com/tr/alman-anayasa-mahkemesinden-yaşama-son-verme-hakkına-yeşil-ışık/a-52543433> (e.t.: 07.03.2020); <https://www.independentturkish.com/node/138656/dünya/alman-anayasa-mahkemesi-para-karşılığı-ötanazi-yasağını-hükümsüz-kıldı> (e.t.: 07.03.2020).

⁶⁴ Ötanazi hakkında detaylı bilgi için bkz. **Arpacıoğlu, Işıl Tüzün**, “Ötanazi: Türk Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, Cilt:4, Sayı:7, Ocak 2019, s.110 vd.

2. Kusurluluğu Etkileyen Haller

İntihara yönlendirme suçunda, kusurluluğu kaldıran bir hal olarak zorunluluk halinden söz edilebilir. Muhatabı, hayatı bakımından yakın ve mutlak bir tehlikeden korumak maksadıyla, onun, hayatı bakımından olası bir tehlike meydana getirebilecek bir davranışa yönlendirilmesi halinde, zorunluluk halinden bahsedilebilir. Örneğin, köprü üstünde öldürmek amacıyla otomobili hızlı bir şekilde mağdurun üzerine doğru süren saldırganın meydana getirdiği tehlikeli durumu engellemek amacıyla, mağdurun yakınının tehlikeden başka türlü kurtulma olanağının bulunmaması nedeniyle, mağdura köprüden aşağıya atılması yönünde telkinde bulunması ve mağdurun ölmesi durumunda “zorunluluk hali”nden söz edilebilecektir (m.25/2). Zira, burada mağdurun kesin olarak ölümüyle sonuçlanacak bir tehlikeden korunması amacıyla, muhtemelen ölümle sonuçlanacak bir davranışa yönlendirilmesi söz konusudur.

Bu suçta, kusurluluğu azaltan bir hal olarak haksız tahrikten de söz edilebilir. Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında, bir başkasını intihara yönlendiren kişi, haksız tahrik hükümlerinden (m.29) yararlanabilir. Yargıtay’ın bir kararında; *“tanık ifadeleri ve dosya içeriğinden; sanığın intihara yönlendirme suçunu, maktulün sadakat yükümlülüğüne aykırı davranarak kendisini aldatmasından duyduğu hiddet ve şiddetli elemin etkisi altında işlediği anlaşılma; haksız tahrik nedeniyle 1/4 ile 3/4 arasında ceza indirimi öngören TCK’nın 29. maddesi uyarınca sanık lehine asgari oranda haksız tahrik hükümlerinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi”* bozma sebebi sayılmıştır⁶⁵.

3. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

A. Teşebbüs

Bu suç sırf hareket suçu olup, seçimlik hareketlerden birinin icrasıyla suç tipi gerçekleşir. Failin, intihara yönlendirme oluşturan davranışlarının muhatap tarafından algılanmasıyla birlikte suç tamamlanmış olur. Seçimlik hareketlerden birinin kısımlara ayrılarak gerçekleştirildiği durumlarda teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkün olabilir.

⁶⁵ Yarg. 1. CD., 19.09.2017, 2016/2885, 2017/2798.

Suçun oluşumu için, muhatabın intihara kalkışması⁶⁶ ya da ölmesi şart değildir. Bu bakımdan, söz konusu durumların, suçun oluşumuna bir etkisi olmadığı gibi, teşebbüs hükümlerinin uygulanması bakımından da bir önemi yoktur.

Fail, muhatabı intihara yönlendirdikten sonra, mağdur herhangi bir şekilde intihar girişiminde bulunmazsa, fail suçun temel şekline göre cezalandırılacaktır.

Fail, muhatabı intihara yönlendirdikten sonra, mağdur intihar girişiminde bulunursa ve fakat ölmezse, fail hakkında meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı göz önünde bulundurularak, temel ceza tayin edilirken, üst sınıra yakın bir belirleme yapılabilecektir (m.61/1-e).

Fail, muhatabı intihara yönlendirdikten sonra, mağdur intihar girişiminde bulunursa ve ölürse, bu ihtimalde, 84 üncü maddenin 2 nci fıkrasındaki neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre ceza tayin edilecektir.

B. İştirak

Bu suça iştirakin her şekli mümkündür. İntihara yönlendirme teşkil eden azmettirme, teşvik etme, karar kuvvetlendirme ya da yardım etme fiillerinin tamamı bakımından müşterek fail (m.37/1) olarak iştirak mümkün olabilir. Keza, bu suçun tüm seçimlik hareketleri bakımından dolaylı faillik hükümlerinin (m.37/2) uygulanmasının önünde hiçbir engel yoktur⁶⁷.

Bu suça azmettirme ve yardım etme de mümkün olabilir. Bir kimseyi, bir başkasını intihara azmettirmesi ya da yardım etmesi için azmettiren ya da yine bu davranışları gerçekleştirmesi için yardım eden kişiler (m.38, 39) şerik olarak sorumlu tutulabilir.

⁶⁶ Aksi yönde bkz. **Tezcan-Erdem-Önok**, s.209; **Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır**, s.174; **Koca-Üzülmez**, s.156.

⁶⁷ Doktrinde bir görüşe göre, seçimlik hareketlerden “azmettirme, teşvik etme ve karar kuvvetlendirme” manevi nitelikte hareketlerdir ve bizzat işlenebilen fiil özelliği taşımaktadırlar, bu sebeple yönlendirme oluşturan bu fiiller bakımından müşterek faillik ve dolaylı faillik mümkün değildir. Görüş için bkz. **Koca-Üzülmez**, s.167.

C. İçtima

Fail, bir suç işleme kararının icrası kapsamında aynı kişiyi, farklı zamanlarda intihara yönlendirirse, zincirleme suç hükümleri uygulanır (m.43/1)⁶⁸.

Fail, tek bir hareketiyle birden fazla belirli kimseyi intihara yönlendirirse, aynı neviden fikri içtima hükümleri uygulanır (m.43/2). Teşvik fiili, alenen icra ediliyorsa ve muhataplar belirli kimseler değilse, 84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasındaki “intihara alenen teşvik” suçundan söz edilir⁶⁹.

İntihara yönlendirme oluşturan fiil ile birlikte, fail bir başka suçun oluşumuna sebebiyet vermişse, farklı neviden fikri içtima hükümleri çerçevesinde sonuca ulaşmak gerekir (m.44).

IV. İNTİHARA ALENEN TEŞVİK ETME SUÇU (m.84/3)

1. Suçun Unsurları

A. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları

a. Fiil

84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasında yaptırıma bağlanan fiil, başkalarını “intihara alenen teşvik etmek”tir. Teşvik etmek, “isteklendirmek, özendirmek” anlamına gelmektedir. Teşvikin alenen olması gerekir.

Aleniyet, fiile ait bir özellik olup, kelime anlamı itibarıyla “bir şeyin zahir ve meydanda olması, gizli olmayıp göz önünde bulunması” anlamına gelir⁷⁰. Aleniyetin ne anlama geldiği konusunda doktrinde farklı düşünceler ileri sürülmüş olup bazı görüşler, fiilin işlendiği yer ve mekâna göre bir tanımlama getirirken, bazı görüşler fiili algılama imkânı olan kişi sayısına göre bir tarif yapma yolunu tercih etmiştir. Aleniyetin tanımına ilişkin bu tartışmaların, Yargı kararlarına da yansdığı söylenebilir⁷¹.

⁶⁸ Hafızoğulları-Ketizmen, s.152; Tezcan-Erdem-Önok, s.210; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır s.175.

⁶⁹ Tezcan-Erdem-Önok, s.210.

⁷⁰ Bkz. Türk Dil Kurumu Sözlüğü.

⁷¹ “...sövme eyleminin herkese açık olan mağazada meydana gelmiş olup aleniyet ögesi gerçekleşmiş bulunduğu gözetilmeden...” Yarg. 4. CD., 01.11.2007, 2006/4781 E., 2007/8616 K.; “...suça konu ifadelerin, sanığın Yargıtay C.Başsavcılığına hitaben yazarak göndermiş olduğu dilekçe içinde yer alması karşısında olayda aleniyet unsurunun gerçekleşmediği

Kanımızca, aleniyetin varlığı açısından fiilin işlendiği yerin niteliği ya da fiilin birtakım kişilerce algılanmış olup olmaması önemsizdir. Aleniyetin varlığı açısından, fiilin belirsiz sayıda kişi tarafından algılanabilecek şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği göz önünde bulundurulmalıdır⁷². Madde Gerekçesinde de aleniyet için aranan temel ölçütün, fiilin, gerçekleştiği koşullar itibarıyla belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olması olduğu ifade edilmiştir.

Bu suç tipi açısından, intihar teşvik fiilinin, belirsiz sayıda kişiye ulaşabilme, algılanabilme, öğrenilebilme imkân ve ihtimalinin bulunması yeterli olup ayrıca fiilin bu kimselerce duyulması, algılanması ya da öğrenilmesine gerek bulunmamaktadır.

Alenen teşvik fiilinin muhatabı belirsiz, soyut kimselerdir⁷³. Madde Gerekçesinde de; *“bu suçun oluşabilmesi için, belli bir kişinin muhatap alınması gerekmemektedir”* denilmek suretiyle bu husus vurgulanmıştır. Somut, müşahhas kimselerin intihara teşvik edilmesi halinde 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki suç oluşur.

İntihara alenen teşvik ve intihara özendirme fiilleri arasındaki farka temas etmek gerekir. Basın Kanunu’nun 20 nci maddesinde; *“Cinsel saldırı, cinayet ve intihar olayları hakkında, haber vermenin sınırlarını aşan ve okuyucuyu bu tür fiillere özendirebilecek nitelikte olan yazı ve resim yayımlayanlar birmilyar liradan yirmimilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda ikimilyar liradan, yaygın süreli yayınlarda onmilyar liradan az olamaz”* denilmektedir.

Basın Kanunu’nun 20 nci maddesinde düzenlenen suç tipinde, yasaklanan eylem, *“intihar olayları hakkında, haber verme sınırlarını aşan ve okuyucuyu bu tür fiiller özendirebilecek nitelikte yazı ve resim yayımlamak”*tır.

---

gözetilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi...” Yarg. 9. CD., 07.06.2007, 2006/9252 E., 2007/5081 K.; “... sanığın müştekiye ait aleni olmayan evin holünde sövdüğü anlaşılma...” Yarg. 2. CD., 03.07.2003, 2001/39230 E., 2003/8078 K.; “...sövme içeren sözlerin yazıldığı mahallin, umumi bir yer olan sokakta gelip geçen herkesin rahatlıkla görebileceği duvar olduğu ve bu durumuyla yazıların teşhir olunmuş yazı niteliğinde olduğu cihetle...” Yarg. 2. CD., 13.02.2004, 2002/17162 E., 2004/2271 K.

⁷² Hafızoğulları-Özen, s.66; Centel-Zafer-Çakmut, s.92.

⁷³ Centel-Zafer-Çakmut, s.92; Özen, s.59.

Basın Kanunu'nun 20 nci maddesinde yaptırma bağlanan ve yayıma konu edilen yazı veya resmin, haber verme hukuka uygunluk sebebinin sınırı aşılma suretiyle intihar olgusunu özendirme gerekir. Özendirme fiilinin sözlükteki karşılığı "teşvik etmek"tir⁷⁴. İntihara özendirme denildiğinde, kişilerin intihara teşvik edilmesi, isteklendirilmesi ya da bu yönde kışkırtılması anlaşılır.

Düşüncemize göre "intihara teşvik etme" ile "intihara özendirme" arasında nitelik farkı bulunmaktadır. İntiharın olağan ve iyi bir şey olduğu düşüncesinin aktarılması, kişilerde intihara karşı sıcak duygular uyandırılması, kişilerin kendi hayatına son vermesinin güzel bir şey olduğunun ifade edilmesi, intihara özendirmez. Keza, intihar olgusuna karşı toplum nezdindeki olumsuz düşüncelerin ve bu eylemin kötülüğü konusunda yerleşmiş olan toplumsal bilincin değiştirilmesine veya ortadan kaldırılmasına yönelik fiiller de özendirme kapsamında değerlendirilmelidir.

Kanımızca, intihara alenen teşvik halinde, sayısı belirsiz soyut kimselerin iradelerine yönelik bir yönlendirme mevzubahisken, intihara özendirmede övülen, iyi bir şey olarak gösterilen intihar olgusu olup özendirmeye konu oluşturan intihar olgusunun bizatihi kendisi hakkında bir değerlendirme söz konusudur. Bu açıdan, özendirme teşvik boyutuna ulaşmayan, kişilerin yönlendirici, teşvik edici bir mahiyet arz etmeyen düzeydeki fiilleri kapsadığını ifade etmek gerekir. Sayısı belirsiz soyut kişilere yönelik olarak, intiharın iyi ve güzel bir şey gibi sunulduğu, övüldüğü yazı ya da resmin yayımlanması halinde, Basın Kanunu'nun 20 nci maddesindeki suç tipi söz konusu olacaktır. Bununla birlikte, sayısı belirsiz soyut kimseler hedef alınarak bu kimselerin alenen intihara teşvik edilmesi durumunda 84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasındaki suçun varlığından söz edilecektir.

b. Netice ve Nedensellik Bağı

Bu suç, sırf hareket suçu olup, alenen teşvik fiilinin gerçekleşmesiyle birlikte suç tamamlanır. Herhangi bir kimsenin intihara girişmiş olması ya da ölmesi gerekmez⁷⁵.

⁷⁴ Bkz. Türk Dil Kurumu

⁷⁵ Tezcan-Erdem-Önok, s.204; Hafızoğulları-Özen, s.66.

Bu suç neticesiz bir suç olduğundan, nedensellik bağının araştırılmasına gerek yoktur.

c. Fail ve Mağdur

Bu suçun faili herkes olabilir. 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki suçtan farklı olarak bu suçun somut bir mağduru olmayıp, toplumu oluşturan tüm bireyler bu suçun mağdurudur. Teşvik fiilinin muhatabı, somut, belirli kimselerse, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında düzenlenen intihara yönlendirme suçu gerçekleşir⁷⁶.

d. Suçun Konusu

İntihara alenen teşvik suçunun konusu, kişilerin yaşamı ve intihar olgusudur. Alenen teşvik sonucunda, kişilerin intihara girişmiş olması ya da intiharın gerçekleşmesi gerekmez. Bu yönüyle suç tipi “*soyut tehlike suçu*” özelliği göstermektedir⁷⁷.

B. Tipikliğin Manevi (Sübjektif) Unsurları

Bu suçun manevi unsuru kasttır. Alenen teşvik fiilinin taksirle işlenmesi mümkün değildir. Ayrıca suçun oluşumu bakımından failin belirli bir saikle hareket etmesi aranmamaktadır. Fail, eyleminin başkalarını intihara teşvik edebilecek mahiyette olduğunu ve teşvik fiilinin alenen gerçekleştirmiş olduğunu bilmeli ve bunu istemelidir.

C. Hukuka Aykırılık Unsuru

Bu suçta, hakkın kullanılması hukuka uygunluk sebebi kapsamında, düşünceyi açıklama hürriyeti, basının haber verme hakkı, bilim ve sanat hakkı hukuka uygunluk sebeplerinden söz edilebilir.

2. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

A. Teşebbüs

İntihara alenen teşvik suçu, sırf hareket suçu olmakla birlikte, icra hareketlerinin kısımlara ayrılarak gerçekleştirildiği durumlarda, bu suçta teşebbüs hükümlerinin uygulanmasının önünde bir engel bulunmamaktadır⁷⁸.

⁷⁶ Centel-Zafer-Çakmut, s.92; Öntan, s.875.

⁷⁷ Tezcan-Erdem-Önok, s.204; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, s.172.

⁷⁸ Aksi yönde Tezcan-Erdem-Önok, s.210.

B. İştirak

Bu suça iştirak yönünden bir özellik bulunmayıp iştirakin her şekli mümkündür.

C. İçtima

İntihara alenen teşvik suçunun muhatabı, soyut, belirsiz sayıda kimselerdir. Muhatabın çok sayıda olması, suçun tekliğini değiştirmez. Failin, farklı zamanlarda, intihara alenen teşvik fiilini işlemesi durumunda, zincirleme suça ilişkin hükümler uygulanabilir (m.43/1-son).

İntihara alenen teşvik fiili ile birlikte başka suçlarında işlenmesi durumunda (örn. suç işlemeye tahrik, m.214; halkı kin ve düşmanlığa tahrik, m.216) farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulanabilir (m.44).

V. İNTİHARA SEVK VE MECBUR ETME SUÇU (m.84/4)

1. Suçun Unsurları

A. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları

a. Fiil

TCK'nın 84 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında düzenlenen bu suç tipinde yasaklanan eylemler, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri "*intihara sevk etmek*" veya cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri "*intihara mecbur etmek*"tir. Düzenleme uyarınca, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldıran kişileri intihara sevk edenler, cebir veya tehdit kullanarak kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır.

aa. İntihara Sevk Etmek

"Sevk etmek", sözlükte, "*göndermek, götürmek, sürüklemek, itmek*" olarak tarif edilmiştir⁷⁹. Bu suç serbest hareketli olup herhangi bir davranışla kişinin intihara sevk edilmesi söz konusu olabilir.

Bu suçun oluşumu bakımından, mağdur özellik arz etmektedir. Söz konusu fiilin muhatabı, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişiler olmalıdır. Fail, kişinin kusur yeteneğini kendi hareketiyle ortadan kaldırıp, onu intihara

⁷⁹ Bkz. Türk Dil Kurumu Sözlüğü.

sevk ederse, yine bu suçtan dolayı sorumlu tutulur. Bu özellikteki kişilerin, intihara sürüklenmesi, götürülmesi, yönlendirilmesi durumunda, 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasındaki suç oluşur.

84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında yaptırıma bağlanan bu eylem, dolaylı failliğin özel bir türünü oluşturmaktadır. Bir kimseyi, belirli bir suçun işlenmesinde vasıta olarak kullanmak suretiyle, onun iradesi üzerinde hâkimiyet kurarak, ona suç işleyen kişiye dolaylı fail, ceza hukukunda failliğin bu türüne de dolaylı faillik denilmektedir. TCK.'nun 37/2 maddesinde; *“Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarıya kadar artırılır”* denilerek dolaylı faillik müessesesine yer verilmiştir.

Dolaylı faillik çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Kusur yeteneği olmayan kimselerin, suçta araç olarak kullanılması da dolaylı faillik hallerinden biri olup, akıl hastalığı ya da yaş küçüklüğü dolayısıyla işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kalkmış olan kişilerin intihara sevk edilmesi halinde, fail kasten öldürme (m.81) suçundan cezalandırılacaktır. Örneğin, akıl hastası olduğunu bildiği bir kişiye, uçurumdan aşağı kendisini atmasını söyleyen veya beş yaşındaki çocuğun eline silah tutuşturarak kendisine doğru yöneltilip tetiğe basmasını söyleyen kişi, kasten öldürme suçuna ilişkin 81 inci madde hükmü çerçevesinde sorumlu tutulacaktır.

Kanımızca *“sevk etme”*, sözcük anlamı itibariyle sevk edilen davranışa girişilmesiyle söz konusu olacağından, bu suç bakımından icra safhasına geçilebilmesi için, failin yönlendirmesi sonucu mağdurun intihara girişmiş olması gerekmektedir. Kusur yeteneği bulunmayan ve intihara yönlendirilen mağdur, buna rağmen intihar girişiminde bulunmamışsa, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrası uyarınca sorumlu tutulmalıdır. İntihar girişimi gerçekleşmişse, kasten adam öldürmeye teşebbüs (m.81, 35) ve intiharın gerçekleşmesi halinde, tamamlanmış kasten öldürme suçundan (m.81) cezai sorumluluk belirlenmelidir.

bb. İntihara Mecbur Etmek

Bir diğer seçimlik hareket olan *“mecbur etmek”*, bir kimseyi herhangi bir konuda bir şeyi yapmak zorunda bırakmaktır. Bu suç, bağlı hareketli

bir suç olup, kişilerin intihara mecbur bırakılması, onlara cebir veya tehdit uygulanmak suretiyle gerçekleştirilmiş olmalıdır⁸⁰.

İntihar etmek suç olmadığı için, intihara mecbur etmek, dolaylı faillik hükümleri (m.37/2) çerçevesinde cezalandırılmamaktadır. Dolaylı failliğin bir türü olan “zorlama yoluyla dolaylı faillik”te, failin, bir başkasının iradesini cebir, tehdit kullanarak sakatlaması ve bu yolla onu suç işletmesi söz konusu olup, ağır ve karşı koyamayacağı cebir ve tehdit altında (m.28) suç işleyen kişi, kusurluluğunun bulunmaması sebebiyle, sorumlu tutulamazken, onu suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişi dolaylı fail (m.37/2) olarak sorumlu tutulmaktadır. İntihara mecbur etme, dolaylı faillik hükümleri çerçevesinde cezalandırılmadığından, kanun koyucu 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında bu seçimlik harekete yer vermiştir.

Failin uyguladığı, ağır ve karşı koyamayacağı cebir veya tehdide rağmen, mağdur intihara girişmemişse, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında yer alan suç ile 106 veya 108 inci maddelerdeki suçlardan dolayı ceza sorumluluk gündeme getirilmelidir.

⁸⁰ “Sanıklarla herhangi bir husumeti saptanamayan üç gizli tanığın birbirini doğrulayan ve olayın oluşuna uygun anlatımları, sanık ...’in bir neden yokken çok kısa bir süre sonra koşarak ve dağ yolundan eve gelip maktulle tartışması ve onu darp etmesi, sanığın üç saati aşkın bir süre nerede olduğunu ve ne yaptığını tam olarak açıklayamaması ancak kamera görüntüleri ve tanık anlatımlarından evde olduğunun anlaşıldığı, yine sanık ...’nin olaydan önce komşuya nane satmaya gittiği yönündeki savunmasının da gerçeği yansıtmadığı, evdeki gazlı ocağın maktul öldükten sonra açıldığının sabit olduğu, sanık ...’nin maktulün ölümünden sonra gece geç vakitte kızım geldi görmeye gelin diyerek komşularını evine davet etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu, maktulün bir ay ...’nda kalmasına rağmen intihar etmeyip eve gelir gelmez intihar etmesinin inandırıcı olmadığı, kaldı ki intihar etme niyeti olsaydı ‘biliyorum siz beni öldüreceksiniz’ demeyeceği, sanıkların maktule yönelik davranışları ve maktulün olaydan önce sarf ettiği sözler, tüfeğin maktulün yanında veya önünde değilde arkasında bulunmuş olması sanıkların evin içinde maktulle birlikte iken silah sesinin gelmiş olması ve diğer deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde, sanıkların bizzat tarım ilacını içirmemiş ve tüfeği ateşlememiş olmaları kabul edildiğinde dahi maktulü intihara zorladıklarının kabulü gerektiği, eylemlerinin cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur etme olduğu ve TCK 84/4. maddesinin yollamasıyla kasten öldürme suçundan cezalandırılmalarına karar verilmesi gerektiği halde yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi” **Yarg. 1. CD., 22.01.2020, 2019/1885, 2020/232.**

Karşı konulamayacak nitelikteki cebir ya da tehdidin etkisiyle, mağdur intihar girişiminde bulunmuşsa, fail kasten öldürmeye teşebbüs (m.81, 35), intihar (ölüm) gerçekleşmişse, tamamlanmış kasten öldürme suçundan (m.81) cezalandırılmalıdır⁸¹.

Nitekim İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 1 CD.'nin 15.01.2018 tarih, 2017/142 Esas, 2018/5 Karar sayılı kararında; *“katılan Kader’in sanıklı resmi nikahlı evli olmasına rağmen başka bir erkekle arkadaş olduğu ve onunla mesajlaştığı, katılanın kabul ettiği bu durumun evlilik birliğinden kaynaklanan eşine karşı olması gereken sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiği, bu nedenle ihanete uğradığını düşünen sanığın maruz kaldığı haksız tahrikin etkisi ile katılana şiddet ve tehdit uygulayarak intihar etmesi için mecbur ettiği, katılanın da eşi sanığın kendisine uyguladığı şiddet ve tehditin etkisi ile üzerinde yarattığı psikolojik bunalım sonucu 3 kez intihar girişiminde bulunduğu, birincisinde ilaç aldığı ancak kusması nedeni ile sonuç alınmadığı, ikincisinde sanık tarafından telle kurulan askı düzeneğinin katılanın ağırlığı ile kopması sonucu kendisini asmak isteyen katılanın yere düşerek kurtulduğu, üçüncüsünde de ailesinin evinde ilaç alarak intihara kalkıştığı, bu durumu fark eden yakınları tarafından hastaneye kaldırılarak tedavi edilip kurtarıldığı, belirtilen sebeplerle ölümün gerçekleşmediği, ölümün gerçekleşmeme sebebinin sanıktan kaynaklanmayan nedenler olduğu, eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı, süreç içinde gerçekleşen ve iki iddianameye konu edilen eylemlerin bir bütün halinde hukuki ve fiili irtibatın*

⁸¹ “30/10/2006 tarihinde evinden ayrılan ve 06/11/2006 tarihinde Kelkit ırmağı içinde ölü olarak bulunan D. B. üzerinde Reşadiye C.Başsavcılığı'nca "ölü muayene" işlemi, Tokat C.Başsavcılığı'nca klasik otopsi işlemi yapılarak kesin ölüm sebebi tespit edilemediğinden, maktulden alınan organ, kan ve doku örnekleri kesin ölüm sebebinin tespiti amacıyla Malatya Adli Tıp Grup Başkanlığı'na gönderildiği ancak kesin ölüm sebebinin belirlenmesi istenmediği, Reşadiye C.Başsavcılığınca da ölümün intihar sonucunda gerçekleştiği gerekçesi ile "Ek Takipsizlik Kararı" vererek intihara yönlendiren sanıklar hakkında Koyulhisar C.Başsavcılığı'na yetkisizlik kararı ile suç duyurusunda bulunulması üzerine sanıklar hakkında intihara yönlendirme suçundan kamu davası açıldığı anlaşılmış ise de, maktul üzerinde ölü muayene ve otopsi sırasında kesici alet yararı, burunda kırık ve vücudunun değişik yerlerinde ekimozlar tespit edildiği göz önüne alındığında, ölümün kasten ya da kastın aşılması sonucu gerçekleşip gerçekleşmediği, maktulün cebir ve şiddet kullanmak suretiyle intihara mecbur bırakılıp bırakılmadığı hususlarının araştırılması gerektiği bu hususunda Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu anlaşılacakla görevsizlik kararı verilerek dosyanın ilgili Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesi yerine yazılı şekilde yargılamaya devam edilerek hüküm kurulması” **Yarg. 1. CD., 26.12.2012, 2012/4945, 2012/9970.**

kesilmemiş olması da nazara alındığında; TCK'nun 84/4 maddesi delaletiyle TCK'nun 82/1-d ,35 maddelerinde yazılı cebir ve tehditle eşini intihara mecbur ederek kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturduğu"na hükmedilmiştir.

b. Netice ve Nedensellik Bağı

İntihara sevk ve mecbur etme suçü neticeli bir suç olup, sevk veya mecbur etme sonucunda mağdurun intiharının, diğer bir ifadeyle ölüm neticesinin gerçekleşmesi gerekmektedir. Mağdurun, intihara sevk veya mecbur edilmesi sonucunda mağdur, intihara girişmiş fakat ölmemişse, kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulmalıdır⁸².

Bu suç, neticeli bir suç olduğundan, nedensellik bağıının varlığı önem taşımaktadır. Buna göre, mağdurun intiharı ile failin davranışı arasında nedensel bir ilişki bulunmalıdır. Mağdur, failin kendisini intihara sevk etmesi ya da mecbur bırakması sonucunda intihar etmiş olmalıdır.

Yargıtay'ın bir kararında; *"sanığın kızı maktulenin cep telefonu ile yaptığı görüşmelerden şüphelenerek, kızından cep telefonunu kendisine vermesini istediği, maktulenin cep telefonunu vermeden önce silme işlemi yapması üzerine kendisini basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte darp ettikten sonra "kendini ispatla, ya sen kendin intihar edeceksin, ya da ben seni döve döve öldüreceğim" diye söyleyip evden ayrıldığı, bir süre sonra maktulenin av tüfeğiyle kendisini vurarak intihar ettiği olayda, sanığın olay öncesi maktuleye karşı sarf etmiş olduğu sözlerin içeriği dikkate alındığında, sanığın eyleminin TCK'nin 87/4-son maddesindeki cebir veya tehdit kullanmak suretiyle intihara mecbur etme niteliğinde olmayıp TCK'nin 84/3 maddesindeki intihara teşvik niteliğinde olduğu ve bu suçtan hüküm kurulması gerektiği gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması suretiyle sanık hakkında fazla ceza tayini"*⁸³ bozma sebebi sayılmıştır.

Görüldüğü gibi Yargıtay'a konu olayda, *"kendini ispatla, ya sen kendin intihar edeceksin, ya da ben seni döve döve öldüreceğim"* şeklindeki sözler intihara mecbur etme olarak nitelendirilmemiştir. Kanımızca, 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrası kapsamında sorumluluğun ortaya çıkabilmesi için, mağdurun intihar etmesini sağlayacak ağırlıkta, ciddi ve karşı

⁸² Centel-Zafer-Çakmut, s.95; Tezcan-Erdem-Önok, s.203; Hafızoğulları-Ketizmen, s.154.

⁸³ Yarg. 1. CD., 20.01.2020, 2019/3668, 2020/166.

koyamayacağı bir cebir ya da tehdidin varlığı aranmalı, mağdura uygulanan cebir ve tehdit ile intihar arasında doğrudan, sıkı bir ilişki bulunmalıdır. Mağdur cebir veya tehdide karşı koymuş ve intihara kalkışmamış, cebir veya tehdidin o anki koşullarda zorlayıcı, karşı konulamaz etkisinden çıkıldıktan sonra intihar gerçekleşmişse, failin 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında düzenlenen suçtan sorumluluğuna gidilmemelidir. Yargıtay'ın bu yönüyle vardığı sonuç isabetli olmakla birlikte, somut olayda 84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasında düzenlenen intihara teşvik suçunun unsurlarının gerçekleştiği yönündeki değerlendirmesi hatalıdır. 84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasındaki suçun (intihara alenen teşvik) muhatabı belirsiz kimseler olduğundan, somut olayda fiilin hukuki nitelenmesinin 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında düzenlenen intihara yönlendirme olarak belirlenmesi gerekirdi.

c. Fail ve Mağdur

Bu suç, faili bakımından bir özellik taşımamakta olup, herkes bu suçun faili olabilir.

Bu suçta, intihara sevk etme fiili bakımından suçun mağduru, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişiler olabilir. Mağdurun algılama ve irade yeteneği, failin davranışlarıyla kaldırılmış olabileceği gibi, fail dışındaki bir sebeple de bu durumda bulunabilir. Suçun oluşumu bakımından önemli olan, failin, algılama ve irade yeteneğinin ortadan kalkmış olduğunu bildiği kişiyi intihara sevk etmesidir⁸⁴.

İntihara mecbur etme fiili bakımından ise, cebir veya tehdide maruz kalarak intihara mecbur bırakılan herkes suçun mağduru olabilir.

d. Suçun Konusu

Suçun konusu, yaşayan kişilerin hayatıdır. Sevk etme ve mecbur etme suçunun oluşumu için, mağdurun intihar etmesi (ölmesi) gerektiğinden, bu suçun bir zarar suçu olduğunu ifade etmek gerekir.

⁸⁴ Özen, s.61.

B. Tipikliğin Manevi (Sübjektif) Unsurları

Bu suçun manevi unsuru kasttır. Kişi, bilerek isteyerek, mağduru intihara sevk etmeli ve cebir, tehdit uygulamak suretiyle onu intihara mecbur etmiş olmalıdır.

Sevk etme fiili bakımından, failin, mağdurun işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş veya ortadan kaldırılmış olduğunu bilmelidir. Bunun bilinmemesi halinde, kast ortadan kalkacağından (m.30/1), fail, 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasındaki suç tipinden değil, 1 inci fıkrasında düzenlenen intihara yönlendirme suçundan sorumlu tutulabilir.

Mecbur etme fiili bakımından ise, fail, cebir ve tehdidi, mağdurun intihar etmesi amacıyla gerçekleştirmiş olmalı ve bu davranışının onun intiharıyla sonuçlanacağını bilmeli ve bunu istemelidir. Neticeli bir suç olması dolayısıyla, kişinin intihar etmesi failin kastına dahil olup, failin, 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasındaki davranışlarının sonucunda kişinin öleceğini bilmeli ve bunu irade etmelidir.

Fail, bu davranışları sonucunda kişinin ölmesini ihtimal dahilinde görmüşse, suçun olası kastla işlendiği kabul edilmelidir. Örneğin, yüksek bir kayalıktan denize atılması için mağdura cebir ya da tehdit uygulayan fail, ölüm neticesinin gerçekleşeceğini bilmiyorsa ancak ihtimal dahilinde görüp kabulleniyorsa, kasten öldürme suçundan verilecek cezada olası kast indirimi (m.81, 21/2) yapılabilir.

C. Hukuka Aykırılık Unsuru

Bu suç tipinde fail kasten öldürme suçuna ilişkin hükümler çerçevesinde cezalandırıldığından, koşulları varsa, kanun hükmünün yerine getirilmesi ve meşru savunma hukuka uygunluk sebeplerinin gerçekleşmesi mümkün olabilir.

2. Kusurluluğu Etkileyen Haller

Bu suçta, zorunluluk haline ilişkin hükümlerin uygulanması mümkün olabilir. Örneğin, ağırlık boşaltılmadığı takdirde batacak olan bir tek-nede, kişinin akıl hastası olan bir başkasını denize atmasını söylemesi ve onun da denize atılması sonucu hayatını kaybetmesi durumunda, diğer şartların da gerçekleşmesi kaydıyla (m.25/2) zorunluluk halinden bahsedilebilir. Keza, uçurumun kenarında arkadaşına tutunarak asılı

kalan dağcıya, onu tutan kişinin kendi hayatını kurtarmak için, arkadaşına elini bırakmasını aksi halde kendisinin bırakacağını söylemesi durumunda da zorunluluk haline ilişkin hükümlerin uygulanması söz konusu olabilecektir.

Bu suç tipinde, kusurluluğu azaltan bir hal olarak haksız tahrikin gerçekleşmesi (m.29) de mümkün olabilir. Örneğin kendisine ağır bir şekilde saldıran bir akıl hastasına karşılık vermemek için, öfkeyle kendisini köprüden atarak nehre bırakmasını söylemesi ve akıl hastasının da bunu yerine getirip ölmesi durumunda, fail kasten öldürme suçundan cezalandırılacak ve fakat haksız tahrik hükümlerinden yararlanabilecektir.

3. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

A. Teşebbüs

İntihara sevk ve mecbur etme suçu neticeli bir suç olduğundan, teşebbüse müsaittir. Mağdurun intihara sevk edilmesi ve mecbur edilmesi sonucunda ölüm neticesi, failin elinde olmayan bir sebeple gerçekleşmemişse, kasten öldürmeye teşebbüsten (m.81, 35) sorumlu tutulacaktır⁸⁵. Mağdur, intihar etmesi için cebir veya tehdide maruz kalmış ancak intihara kalkışmamışsa, kasten öldürmeye teşebbüsten sorumluluk söz konusu olmamalıdır⁸⁶.

Fail, mağduru intihara sevk veya ona cebir, tehdit uyguladıktan sonra, mağdur intihara kalkışmış ve fakat ölüm neticesi fail tarafından bizzat engellenmişse, gönüllü vazgeçme hükümleri (m.36) uygulanabilecektir. Bu ihtimalde, o ana kadar yapılan hareketler bir başka suçu oluşturuyorsa (örneğin m.86, 106, 108) fail bu suçlardan sorumlu tutulacaktır.

Yargıtay'ın bir kararında; *"dosya kapsamına göre, mağdur Metin ile haklarında verilen hüküm kesinleşen Doğan ve Mustafa'nın birlikte işledikleri "nitelikli öldürme", "yağma" ve "hürriyeti sınırlama" suçlarından hükümlü*

⁸⁵ Tezcan-Erdem-Önok, s.203; Centel-Zafer-Çakmut, s.95; Hafizoğulları-Ketizmen, s.154.

⁸⁶ "Mağdur ...'in alınan beyanlarına göre; sanıklar ..., ... ve ...'in kendisini tehdit ederek intihar etmeye zorladıklarını, bu haliyle sanıkların eylemlerinin TCK'nin 84/4. maddesinde yazılı kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturup oluşturmayacağına ilişkin delillerin takdir ve değerlendirmesinin üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu gözetilerek görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması" Yarg. 1. CD., 15.01.2020, 2019/3055, 2020/117.

olarak aynı cezaevinde buldukları, Doğan ve Mustafa'nın, yanlarına yine hakkında verilen hüküm kesinleşmiş olan Ersin ve sanık Engin'i de alarak, sürekli baskı altında tuttukları mağduru, kendileri yararına kantin alışverişi yapmaya zorladıktan sonra, olay günü mağdurun parasının kalmaması sebebiyle sanıkların isteklerini yerine getiremediği, bunun üzerine, sanıkların hep birlikte bahçeye çağırarak mağduru darp etmeye başladıkları, temin ettikleri bir çamaşır ipini mağdurun kalmış olduğu koğuşun pencere demirine bağladıkları, ardından "intihar etmezsen seni öldürürüz" diyerek, buldukları tabureyi asmış oldukları ipin altına koydukları, mağduru tabureye çıkıp kendisini asma için yoğun bir baskı uygulayarak zorladıkları, nihayet tüm bu baskılardan bunalan mağdurun tabureye çıkıp boynuna ipi geçirdiği, tabureye vurduğu tekmeyle birlikte boynundan sallanmaya başladığı, bu esnada paniğe kapılan sanıkların ipi kesmek suretiyle mağduru kurtardıkları olayda, mağdurun kendi iradesi ile değil, sanık Engin'in de içinde bulunduğu grubun fiili ve psikolojik baskı ve zorlamaları sonucu intihar ortamına sürüklendiği, bu durumda ölümün gerçekleşmesi halinde TCK'nın 84/son maddesi uyarınca "kasten öldürme" suçundan, ölümün sanıktan kaynaklanmayan bir nedenle gerçekleşmemesi halinde "öldürmeye teşebbüs" ten neticenin bizzat sanık tarafından engellenmesi halinde ise TCK'nın 36. maddesi uyarınca "kasten yaralama" suçundan hüküm kurulması gerektiği, somut olayda neticenin sanık tarafından engellendiği anlaşıldığı halde, sanığın, "kasten yaralama" suçundan, TCK'nın 61. maddesi uyarınca, suçun işleniş biçimi, suçun işlendiği zaman ve yer, sanığın kasta dayalı kusurunun ağırlığı ile güttüğü amaç ve saik gibi hususlar gözönünde bulundurularak, üst sınırdan bir ceza ile cezalandırılması yerine, suç niteliğinde yanılığa düşülerek, yazılı biçimde "intihara yönlendirme" suçundan hüküm kurulması" bozma sebebi sayılmıştır⁸⁷. Görüldüğü gibi, bu kararda Yargıtay, intihara sevk ve mecbur etme suçu açısından gönüllü vazgeçme hükümlerinin isabetli bir şekilde uygulanabileceğini belirtmiştir.

B. İştirak

Bu suça iştirakin her şekli mümkün olup, herhangi bir özellik bulunmamaktadır. Başkasını intihara sevk ya da mecbur eden kişi dolaylı fail (m.37/2) olmayıp, suçun doğrudan faili olur⁸⁸.

⁸⁷ Yarg. 1. CD., 04.03.2014, 2014/282, 2014/1248.

⁸⁸ Centel-Zafer-Çakmut, s.96.

C. İçtima

Bu suç tipinde fail, kasten öldürme suçuna ilişkin hükümler çerçevesinde sorumlu tutulacağından ve zincirleme suç hükümlerinin (m.43/1, 3) uygulanmasının mümkün olmadığı suçlar arasında kasten öldürme de yer aldığından, fail, aynı mağdura karşı farklı zamanlarda “intihara sevk veya mecbur etme” fiilini gerçekleştirmişse, fiil adedi kadar suçtan sorumlu tutulacaktır⁸⁹.

Failin, tek bir hareketle birden fazla kişiyi intihara sevk etmesi veya onları intihara mecbur etmesi halinde de aynı neviden fikri içtima (zincirleme suç) hükümleri (m.43/2) uygulanmayacak, mağdur adedince suçun oluşumu söz konusu olacaktır.

Failin, intihara mecbur etmek için cebir veya tehdit uyguladığı mağdur intihar ederse, yalnızca kasten öldürme suçuna ilişkin hükümler çerçevesinde sorumlu tutulacak, ayrıca cebir veya tehdit suçundan cezalandırılmayacaktır (m.42).

Fail, mağdur üzerinde, intihar etmesini sağlamak için cebir veya tehdit uyguladıktan sonra mağdur intihar girişiminde bulunmazsa, bu ihtimalde 84 üncü maddenin 1inci fıkrası ile birlikte cebir (m.108) ya da tehdit (m.106) suçlarının unsurları değerlendirilmeli, fikri içtima hükümleri (m.44) çerçevesinde sonuca ulaşılmalıdır.

VI. Soruşturma ve Kovuşturma Usulü, Görevli Mahkeme

Maddede düzenlenen üç suç tipi de re’sen takip edilir.

İntihara yönlendirme (m.84/1) ve intihara alenen teşvik (m.84/3) suçlarını yargılamakla görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir. İntihara sevk veya mecbur etme suçunu (m.84/4) yargılamakla görevli mahkeme ise ağır ceza mahkemesidir.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 8 inci maddesi uyarınca, internet ortamında yapılan ve içeriği intihara yönlendirme (m.84) suçunu oluşturduğu hususunda yeterli şüphe

⁸⁹ Centel-Zafer-Çakmut, s.95.

sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verilebilecektir⁹⁰.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 20 nci maddesinin 2 nci fıkrasında; *"Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idarî, cezâî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir"* denilmekte olup, intihara yönlendirme ve intihar sevk veya mecbur etme suçlarının mağdurunun kadın, çocuk ya da failin ailesinden biri olması halinde, Bakanlık kamu davasına katılan sıfatıyla katılabilecektir⁹¹.

VII. Yaptırım

İntihara yönlendirme suçunun yaptırımı, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıdır. İntihara yönlendirme fiili sonucunda muhatap intihar

⁹⁰ Madde 8/2: *"Erişimin engellenmesi kararı, soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilir. Soruşturma evresinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından da erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu durumda Cumhuriyet savcısı kararını yirmi dört saat içinde hâkimin onayına sunar ve hâkim, kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Bu süre içinde kararın onaylanmaması halinde tedbir, Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır. Erişimin engellenmesi kararı, amacı gerçekleştirecek nitelikte görülürse belirli bir süreyle sınırlı olarak da verilebilir. Koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesine ilişkin karara 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir"*.

⁹¹ *"Sanık ... hakkında maktul ...'ı intihara yönlendirme suçundan açılan kamu davasında, suçundan açılan kamu davasında, 6284 sayılı Kanununun 2/1-d. ve 20/2. maddeleri uyarınca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bu suçun zarar göreni olduğu, bu sıfatının gereği olarak CMK'nun 233. ve 234. maddeleri gereğince kovuşturma evresinde sahip olduğu davaya katılma ve diğer haklarını kullanabilmesi için duruşmadan haberdar edilmesi gerektiği halde, usulen dava ve duruşmalar bildirilmeden, davaya katılma ve CMK'nun mağdur ve katılanlar için öngördüğü haklardan yararlanma olanağı sağlanmadan yargılamaya devam edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması" Yarg. 1. CD., 11.04.2018, 2018/227, 2018/1730; "Sanık ... hakkında; maktul ...'e yönelik intihara yönlendirme suçundan açılan kamu davasında, 6284 sayılı Kanununun 2/1-d ve 20/2. maddeleri uyarınca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bu suçun zarar göreni olduğu, bu sıfatının gereği olarak CMK'nun 233 ve 234. maddeleri gereğince kovuşturma evresinde sahip olduğu davaya katılma ve diğer haklarını kullanabilmesi için duruşmadan haberdar edilmesi gerektiği halde, usulen dava ve duruşmalar bildirilmeden, davaya katılma ve CMK'nun mağdur ... katılanlar için öngördüğü haklardan yararlanma olanağı sağlanmadan yargılamaya devam edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması" Yarg. 1. CD., 05.02.2018, 2016/4106, 2018/271.*

girişiminde bulunmazsa, alt sınıra yakın ceza tayini yoluna gidilmelidir. Muhatap, intihara yönlendirdikten sonra, intihar girişiminde bulunursa ancak ölmezse, fail hakkında, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı göz önünde bulundurularak, temel ceza (üst sınıra yakın) tayin edilmelidir (m.61/1-e).

Muhatabın, intihara yönlendirme sonucunda ölmesi durumu, 84 üncü maddenin 2 nci fıkrasında neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç olarak düzenlenmiş olup bu ihtimalde fail, dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır.

İntihara alenen teşvik suçunun cezası, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasıdır.

İntihara sevk veya mecbur suçunun işlenmesi halinde, fail, kasten öldürme suçundan (m.81) sorumlu tutulacaktır. Kasten öldürme suçunun cezası, 81 inci maddede müebbet hapis cezası olarak öngörülmüştür.

Bu suçların, bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, bir terör suçu söz konusu olur ve ceza ağırlştırılır (Terörle Mücadele Kanunu m.4, 5).

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'un 9 uncu maddesi uyarınca, silah bulundurma ve taşıma ruhsatını haiz olan kimsenin bu silahla suç işlemesi veya silahın muhafazasındaki ihmal ve kusurlu neticesi başkaları tarafından bir suç işlenmesi veya intihar ve intihara teşebbüs edilmesi hallerinde silah vesikası geriye alınır ve bir daha silah bulundurma ve taşıma izni verilmez.

VIII. Sonuç

İntihar, kişinin kendi hayatına son vermesidir. Ceza kanunumuzda "intihar etme fiili" suç olarak düzenlenmemiş, intihar eden kişinin de cezalandırılması kabul edilmemiştir. Buna karşılık, bireylerin intihar düşüncesine sevk edilmesi, onların intihara girişmelerine yol açılması, bu hususta yönlendirilmeleri, yaşam hakkı, vücut bütünlüğü ve genel sağlık hakkı açısından haksız ve tehlikeli bir davranış olarak kabul edildiğinden, TCK'nın 84 üncü maddesinde intihara yönlendirme, alenen teşvik, sevk ve mecbur etme fiilleri yaptırıma bağlanmıştır.

İntihara yönlendirme suçunda korunan hukuki değer, bireylerin yaşam hakkı, vücut bütünlüğü ve genel sağlığıdır.

84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki düzenleme tarzı çeşitli sorunlar ihtiva etmektedir. Bu düzenlemeye göre, intihara yönlendirme teşkil eden davranışlar neticesinde, muhatabın intihara girişmiş olması ya da ölmesi aranmamıştır. Kanımızca, mevcut düzenleme uyarınca, intihara yönlendirme sonucunda, muhatabın intihar teşebbüsünde bulunması, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı kapsamında, temel cezanın tayini sırasında göz önünde bulundurulmalıdır (m.61/1-e). Bununla birlikte, 84 üncü maddede, muhatabın intihar girişiminde bulunmasının objektif cezalandırılabilirlik şartı olarak kabul edilmesi (olması gereken hukuk açısından) daha isabetli olurdu. Zira, mevcut düzenleme kapsamında, kanun koyucunun amacını aşacak ve hareket serbestisinin de ölçüsüz sınırlandırılması sonucunu doğurabilecek uygulamalar ortaya çıkabilecektir. Hukuki değeri ihlal edecek nitelik ve ağırlıkta olmayan bir kısım davranışların, bu suç kapsamında değerlendirilmesi ve cezalandırılması mümkün olabilir. 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında yapılacak bir değişiklikle, bu suçun somut tehlike suçu haline getirilmesi, problemi ortadan kaldıracak ve cezalandırılabilirliğin sınırlarını, normun konuluş amacına uygun olacak şekilde daraltmış olacaktır.

84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında düzenlenen suçun mağduru somut, belirli bir kimsedir. Sayısı belirsiz soyut kimselerin intihara alenen teşvik edilmesi durumunda, 84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasında yer alan suç tipi gündeme gelecektir.

Bu suç tipinin oluşumu bakımından, muhatabın intihara girişmiş olmasını şart koşan ve bu yönüyle suçun somut tehlike suçu olduğunu ileri süren görüşler bulunmakla birlikte, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasının lafzından bu sonuca ulaşmak mümkün gözükmemektedir. Bu yönüyle, mevcut düzenleme uyarınca, suçun konusunun harekettten etkileniş biçimine göre, bu suçu "*soyut tehlike suçu*" olarak kabul etmek gerekmektedir.

84 üncü maddenin 3 üncü fıkrasında yaptırıma bağlanan fiil, başkalarını "*intihara alenen teşvik etmek*"tir. Alenen teşvik fiilinin muhatabı belirsiz, soyut kimselerdir. Somut, müşahhas kimselerin intihara teşvik edilmesi halinde 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki suç oluşur.

İntihara alenen teşvik sonucunda, herhangi bir kimsenin intihara girişmiş olması ya da ölmesi gerekmez. Bu yönüyle, suç tipi sırf hareket suçu özelliği göstermektedir.

84 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki suçtan farklı olarak bu suçun somut bir mağduru olmayıp, toplumu oluşturan tüm bireyler bu suçun mağduru. Teşvik fiilinin muhatabı, somut, belirli kimselerse, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrasında düzenlenen intihara yönlendirme suçu gerçekleşir.

Alenen teşvik sonucunda, kişilerin intihara girişmiş olması ya da intiharın gerçekleşmesi gerekmediğinden, suç tipi “soyut tehlike suçu” özelliği göstermektedir.

TCK'nın 84 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında düzenlenen bu suç tipinde yasaklanan eylemler, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri “*intihara sevk etmek*” veya cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri “*intihara mecbur etmek*”tir.

Sevk etme, sözcük anlamı itibariyle sevk edilen davranışa girişilmesiyle söz konusu olacağından, bu suç bakımından icra safhasına geçilebilmesi için, failin yönlendirmesi sonucu mağdurun intihara girişmiş olması gerekmektedir. Kusur yeteneği bulunmayan ve intihara yönlendirilen mağdur, buna rağmen intihar girişiminde bulunmamışsa, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrası uyarınca sorumlu tutulmalıdır. İntihar girişimi gerçekleşmişse, kasten adam öldürmeye teşebbüs (m.81, 35) ve intiharın gerçekleşmesi halinde, tamamlanmış kasten öldürme suçundan (m.81) cezai sorumluluk belirlenmelidir.

Cebir ve tehdidin etkisiyle, mağdurun intihara girişmemesi halinde, fail, 84 üncü maddenin 1 inci fıkrası uyarınca ceza sorumluluğuna gidilmelidir. Cebir ya da tehdidin etkisiyle, mağdur intihar girişiminde bulunmuşsa, kasten öldürmeye teşebbüs, intihar (ölüm) gerçekleşmişse, tamamlanmış kasten öldürme suçundan cezalandırılmalıdır.

İntihara sevk ve mecbur etme suçu neticeli bir suç olup, sevk veya mecbur etme sonucunda mağdurun intiharının gerçekleşmesi, diğer bir ifadeyle ölmesi gerekmektedir. Mağdurun, intihara sevk veya mecbur

edilmesi sonucunda mağdur, intihara girişmiş fakat ölmemişse, kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulmalıdır.

Sevk etme fiili bakımından, failin, mağdurun işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş veya ortadan kaldırılmış olduğunu bilmelidir. Bunun bilinmemesi halinde, kast ortadan kalkacağından (m.30/1), fail, 84 üncü maddenin 4 üncü fıkrasındaki suç tipinden değil, 1 inci fıkrasında düzenlenen intihara yönlendirme suçundan sorumlu tutulabilir.

Fail, mağdur üzerinde, intihar etmesini sağlamak için cebir veya tehdit uyguladıktan sonra mağdur intihar girişiminde bulunmazsa, bu ihtimalde yalnızca cebir (m.108) ya da tehdit (m.106) suçundan dolayı sorumluluğu gündeme gelecektir.

KAYNAKLAR

- **Akcan, Esra Alan**, “Ötanazi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 71, Sayı 1, Yıl 2013.
- **Arpacioğlu, Işıl Tüzün**, “Ötanazi: Türk Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, Cilt:4, Sayı:7, Ocak 2019.
- **Artuk, Mehmet Emin**, “İntihar ve İntihara Yardım Suçu Üzerine Bir Deneme”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 1-2, Yıl 1994.
- **Artuk, Mehmet Emin-Gökçen, Ahmet-Alşahin, Mehmet Emin- Çakır, Kerim**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 18. Baskı, Ankara 2019.
- **Bulut, Erkut Ragıp-Küçüker, Hüdaverdi-Bulut, Necati Serkut**, “İntiharın Kısa Tarihçesinden Sebep ve Yöntemlerine Genel Bir Bakış”, Cumhuriyet Tıp Dergisi, 2012/34.
- **Centel, Nur-Zafer, Hamide-Çakmut, Özlem Yenerer**, Kişilere Karşı Suçlar, Cilt: I, 3. Bası, İstanbul 2016.
- **Dönmezer, Sulhi**, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, İstanbul 1998.
- **Erem, Faruk**, “Ceza Hukukunda İntihar”, Yargıtay Dergisi, C: 16, S: 4, Ekim 1990.
- **Ersoy, Uğur**, “İntihara Yönlendirme Suçu”, TBB Dergisi, 2018 (136).
- **Hafızoğulları, Zeki-Ketizmen, Muammer**, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Hayata Karşı Suçlar”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 66, Sayı: 1, 2008.
- **Hafızoğulları, Zeki-Özen, Muharrem**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar, 4. Baskı, Ankara 2015.
- **Koca, Mahmut**, “İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m. 84)”, Ceza Hukuku Dergisi, Sayı: 12, Nisan 2010.
- **Koca, Mahmut-Üzülmez, İlhan**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2018.
- **Koca, Mahmut-Üzülmez, İlhan**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2018.
- **Ömeroğlu, Ömer**, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında; Hükümlü, Tutuklu ve Gözaltındakilerin Açlık Grevi,

- Ölüm Orucu ve Müdahale Sorunu”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XV, S. 3–4 (2011).
- **Ömeroğlu, Ömer**, “Hukuksal Açıdan Ölme Hakkı ve Kabul Edilebilirliği Sorunu”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 3–4 (2009).
  - **Öntan, Yaprak**, “İntihara Yönlendirme Suçları”, Prof. Dr. Nevzat Toroslu’ya Armağan, Cilt: II, Ankara 2015.
  - **Özbek, Veli Özer-Doğan, Koray-Bacaksız, Pınar-Tepe, İlker**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2018.
  - **Özen, Muharrem-Şahin, Meral Ekici**, “Ötanazi”, Ankara Barosu Dergisi • Yıl:68 • Sayı: 2010/4.
  - **Özen, Mustafa**, “İntihara Yönlendirme Suçu”, Ceza Hukuku Dergisi, Sayı: 16, Ağustos 2011.
  - **Serdaroğlu, Erika Biton**, “Ötanazi – Ölme Hakkı”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Özel Sayısı, Cilt: 22, Sayı: 3.
  - **Şen, Ersan**, “İntihara Yönlendirme”, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1836064-intihara-yonlendirme>.
  - **Tezcan, Durmuş-Erdem, Mustafa Ruhan-Önok, R. Murat**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Ankara 2018.
  - **Toroslu, Nevzat**, Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara 2010.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <https://www.dw.com/tr/alman-anayasa-mahkemesinden-yaşama-son-verme-hakkına-yeşil-ışık/a-52543433> (e.t.: 07.03.2020).
- <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/intihar> (e.t.:29.12.2018).
- <https://www.independentturkish.com/node/138656/dünya/alman-anayasa-mahkemesi-para-karşılığı-ötanazi-yasağını-hükümsüzkıldı> (e.t.: 07.03.2020).
- <http://www.intihar.de/nedir.htm> (e.t.:29.12.2018).
- <https://www.ntv.com.tr/turkiye/koprudeki-intihara-tesvik-davasinda-beraat,pe1g4IsMzkuGOS27tFyFUw> (e.t.:07.03.2020).
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts (Türk Dil Kurumu Çevrimiçi Sözlüğü)